СТРАТЕГИЯ
ЗА ВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ НА "МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА – ЛЮБИМЕЦ – ИВАЙЛОВГРАД"

за периода до 31 декември 2027г.

Сдружение Местна инициативна група – Любимец – Ивайловград е една от 64 местни инициативни групи в България, изпълняващи стратегии за Водено от общностите местно развитие през периода 2014-2020г., с финансовата подкрепа на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), чрез Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020г. Учредена през 2010г., като Местна инициативна група (МИГ) - Любимец и като сдружение с нестопанска цел за осъществяване на дейност в обществена полза, по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, през 2016г., разширява обхвата си на действие с територията на община Ивайловград.

Настоящата стратегия за Водено от общностите местно развитие (ВОМР) е резултат от изпълнението на проект № BG06RDNP001-19.610-0052 - Подготвителни дейности за разработване на стратегия за ВОМР на Местна инициативна група - Любимец - Ивайловград, за периода 2023-2027г., съгласно Административен договор № РД 50-143/25.04.2023г., за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура № BG06RDNP001-19.610 за подбор на проекти за подготвителни дейности по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности" от мярка 19 „Водено от общностите местно развитие" от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020г.

Прилагането на стратегията за Водено от общностите местно развитие на Местна инициативна група - Любимец - Ивайловград, гарантира изпълнение на подхода ВОМР/ЛИДЕР на територията на общините Любимец и Ивайловград, в съответствие с чл. 31–34 на Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година, чл. 69 (ж) и чл. 77, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година, и Стратегическият план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027г. (СПРЗСР 2023-2027г.).

1. Географски район и население, обхванати от стратегията за ВОМР *(не повече от 2 страници).*

1.1. Информация за територията и населението на МИГ:

Списък на общините и населените места, обхванати от МИГ. Брой жители на населените места обхванати от МИГ.

Територията на Местна инициативна група - Любимец – Ивайловград, обхваща общините Ивайловград и Любимец, с всички 61 населени места, от които 2 града и 59 села.

Съгласно данните на Националния статистически институт (НСИ) (https://www.nsi.bg/), към 31 декември 2020г., посочени по-долу в таблицата, територията на МИГ – Любимец – Ивайловград обхваща население от 14 495 души, т.е. попада в обхвата на територии с население от 10 000 до 15 000 жители.

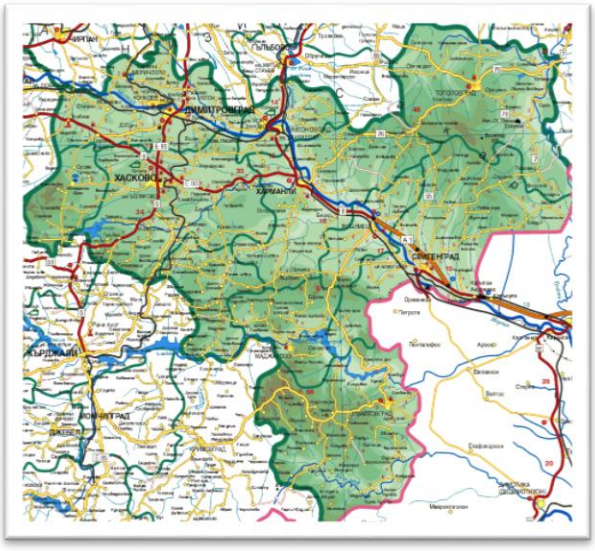
Местна инициативна група - Любимец – Ивайловград							
Списък на общините, обхванати от МИГ							
Община Ивайловград				**Община Любимец**			
Списък на населените места			Брой жители	Списък на населените места			Брой жители
№	ЕКАТТЕ	Населено място		№	ЕКАТТЕ	Населено място	
1	32024	гр. Ивайловград	3102	1	44570	гр. Любимец	6823
2	03424	с. Бели дол	0	2	03544	с. Белица	252
3	03681	с. Белополци	278	3	10286	с. Васково	104
4	03695	с. Белополяне	99	4	12560	с. Вълче поле	230
5	05904	с. Ботурче	5	5	14787	с. Георги Добрево	243
6	06625	с. Брусино	4	6	24311	с. Дъбовец	39
7	06817	с. Бубино	8	7	34014	с. Йерусалимово	97
8	07733	с. Бялградец	44	8	44077	с. Лозен	397
9	10906	с. Ветрушка	0	9	46574	с. Малко градище	615
10	11199	с. Вис	5	10	54033	с. Оряхово	221
11	15179	с. Глумово	17	Общо брой жители			9021
12	15240	с. Гнездаре	1				
13	16835	с. Горно Луково	2				
14	16941	с. Горноселци	12				
15	17169	с. Горско	0				
16	18054	с. Гугутка	84				
17	22705	с. Долно Луково	65				
18	22825	с. Долноселци	1				
19	23056	с. Драбишна	63				
20	29074	с. Железари	22				
21	29101	с. Железино	259				
22	35143	с. Казак	25				
23	35997	с. Камилски дол	39				
24	36508	с. Карловско	0				
25	37410	с. Кобилино	86				
26	38248	с. Кондово	91				
27	38317	с. Конници	96				

28	38964	с. Костилково	2
29	43128	с. Ламбух	30
30	43308	с. Ленско	13
31	47069	с. Мандрица	47
32	47545	с. Меден бук	49
33	51857	с. Нова ливада	15
34	53429	с. Одринци	5
35	53789	с. Орешино	22
36	55628	с. Пашкул	5
37	56633	с. Планинец	54
38	55748	с. Плевун	115
39	57145	с. Покрован	62
40	57769	с. Попско	39
41	59197	с. Пъстроок	32
42	62935	с. Розино	54
43	65485	с. Сборино	0
44	65704	с. Свирачи	248
45	66398	с. Сив кладенец	5
46	66932	с. Славеево	178
47	67862	с. Соколенци	4
48	77520	с. Хухла	24
49	80995	с. Черни рид	32
50	81044	с. Черничино	14
51	81829	с. Чучулига	17
Общо брой жители			5474

1.2. Описание на географския район и карта на територията, обхванатата от МИГ:

Разглеждана, като партньорство на общините Любимец и Ивайловград, в административно териториално отношение Местна инициативна група - Любимец – Ивайловград е разположена в административните граници на област Хасково и се включва в

Южен централен регион (ЮЦР) за планиране, съгласно интегрираната териториална схема за развитие на България.

В съседство на МИГ - Любимец – Ивайловград, на северозапад е разположена Местна инициативна група – Харманли (с обхват територията на община Харманли), на запад Местна инициативна група – Момчилград – Крумовград (с обхват територите на общините Момчилград и Крумовград) и община Маджарово, на изток Местна инициативна група – Свиленград – Тополовград (с обхват територията на общините Свиленград и Тополовград).

Общата площ на територията на МИГ, възлиза на приблизително 1164 км^2, при площ на територията на община Ивайловград – 820 км^2 , и на територията на община Любимец – 344 км^2, което е 20,99% от територията на област Хасково (5543 км^2) и 5,22% от територията на ЮЦР за планиране (22 306 км^2). На юг, територията на МИГ се простира до държавната ни граница с Република Гърция. Връзката със съседна Гърция, се осъществява през ивайловградското село Славеево.

За доброто транспортно-географско положение, което е от съществено значение за развитието на територията на МИГ, имат и пресичащите я главни пътни артерии, като международния път Е-80, който свързва Западна и Централна Европа през София, Пловдив, Хасково, Любимец и Свиленград с Истанбул, Близкия Изток, Азия и Северна Африка и автомагистрала "Марица", която има същото направление както Е-80. Вътрешно териториалната транспортна връзка между населените места се осъществява чрез Третокласен път III–597 с направление град Любимец, през селата Лозен, Малко градище и Дъбовец – град Ивайловград. Освен шосейния коридор, от тук преминава и ж.п. линията от Западна и Централна Европа през София – Пловдив – Димитровград – Любимец за Свиленград, Истанбул и Близкия Изток. Общинските центрове на територията на МИГ - град Любимец и град Ивайловград, се намират съответно на 50 км и 110 км от областния център град Хасково.

В природногеографско отношение, специфичните особености на територията на МИГ се характеризират с равнинен и преобладаващо хълмист и нископланински релеф. На север територията е обхванатa от Горнотракийската низина, характерна с обширни приречни ниски земи и високи подпочвени води, които благоприятстват използването на земеделските площи. На изток са разположени ниските разклонения на Сакар планина, а централната и южната част от територията на МИГ е обхванатa от най-източните и ниски части на Източните Родопи. Надморската височина на територията варира от 70 до 700 метра.

2. Описание на процеса на участие на общността в разработване на стратегията: *(не повече от 3 страници)*

2.1. Описание на процеса - проведени срещи, семинари, конференции, обучения, обществени обсъждания с местната общност и описание на съответствието на стратегията с Интегрираната териториална стратегия за развитие на региона от ниво 2:

Инициативата за разработване на стратегия за Водено от общностите местно развитие (ВОМР) за периода до 31 декември 2027г., която да бъде прилагана на територията на общините Любимец и Ивайловград през новия програмен период е на сдружение Местна инициативна група - Любимец – Ивайловград. Отчитайки, като успешно изпълнението на стратегията за ВОМР за периода 2014-2020г., с положителен отзвук сред местната общност и видими резултати за територията, МИГ положи усилия за популяризиране на процеса на подготовка и разработване на новата стратегия за ВОМР и привличането на широк кръг от представители на заинтересовани страни. За постигане на основната цел на МИГ, а именно

насърчаване включването на местното население и активизиране на участието му в разработването и бъдещото прилагане на стратегията се приложи основния принцип на подхода LEADER/ВОМР - „от долу – нагоре”, чрез който местните общности се включват в процесите на разработване на проекти и вземане на решения. В поредицата проведени публични събития на територията на МИГ, основната задача на екипа ангажиран с процеса на подготовка и разработване на стратегията за ВОМР беше ясно идентифициране на потребности на местната общност и нагласи на местното население.

Описание на проведените срещи, семинари, конференции, обучения и обществени обсъждания, отчитащи участието на общността в процеса на разработване на настоящата стратегията за ВОМР за периода до 2027г., на МИГ - Любимец – Ивайловград:

- Работна/информационна среща, проведена на 28.07.2023г., в сградата на Общинска администрация – Ивайловград. Основни участници в срещата бяха представители на публичния сектор на територията на МИГ, а именно кметовете и заместник-кметовете на общините Ивайловград и Община Любимец, служители на Общинска администрация – Ивайловград, изпълнителния директор на МИГ и координатора по проекта. След обсъждане на основните етапи на процеса по разработване на стратегия за ВОМР, представителите на общините споделиха потребностите и нагласите си по отношение на бъдещи инвестиционни проекти, насочени към публична инфраструктура, дейности и услуги, и необходимостта от финансова подкрепа за реализирането им.
- Работна/информационна среща, проведена на 16.08.2023г., в Народно читалище „Пробуда 1914”, в град Ивайловград. Участници в срещата са представители/служители на читалище „Пробуда 1914” и на Общинския исторически музей – Ивайловград, част от които са заети и в Туристическия информационен център на Ивайловград. Като представители на нестопанския сектор на територията на МИГ, участниците в срещата проявиха интерес към възможностите, които съществуват и които могат да бъдат планирани като мерки в новата стратегия за ВОМР, за финансова подкрепа на проекти в сферата на културата и туризма. Изразиха желание, такива мерки да бъдат предвидени в новата стратегия и те като представители на юридически лица с нестопанска цел, осъществяващи дейност в обществена полза да имат възможност да кандидатстват с проектни предложения.
- Информационна среща/семинар, проведена на 16.08.2023г., в сградата на Общинска администрация – Ивайловград, с участието на кметовете и кметските наместници на селата - Камилски дол, Покрован, Драбишна, Черни рид, Горноселци, Долноселци, Белополяне, Пъстроок, Железино, Планинец, Брусино, Глумово, Карловско, Сборино, Соколенци, Чучулига, Долно Луково, Горно луково, Меден бук, Белополци, Славеево, Кобилино, Плевун, Костилково, Гугутка, Бял градец, Ботурче, Ветрушка, Вис, Казак, Мандрица, Одринци и Сив кладенец - населени места в община Ивайловград.
- Работна/информационна среща, проведена на 17.08.2023г., в сградата на Общинска администрация – Любимец, с участието на кметовете и кметските наместници на селата - Георги Добрево, Малко градище, Вълче поле, Дъбовец, Оряхово, Васково, Белица и Лозен - населени места в община Любимец. В срещата участваха също кмета, заместник-кмета и секретаря на Община Любимец.
- Работна/информационна среща, проведена на 23.08.2023г., в двора на Комплексната обслужваща сграда, находяща се на площад „3-ти март” в гр. Любимец, със служители на звената „Озеленяване”, „Чистота” и „Благоустройство” към Общинска администрация – Любимец, основна част от които са представители на ромската етническа група.

- Работна/информационна среща, проведена на 29.08.2023г., в Народно читалище „Братолюбие-1884”, в град Любимец, със самодейци и служители на читалището.
- Проведени са четири обучения на местни лидери и заинтересовани от прилагане на стратегията за ВОМР лица, съответно на 30.08.2023г., и на 28.09.2023г., в град Любимец, и на 31.08.2023г., и 27.09.2023г., в град Ивайловград. Основна тема на обученията беше: Прилагане на подхода “Водено от общностите местно развитие” на територията на “Местна инициативна група - Любимец - Ивайловград”, в контекста на която детайлно бяха разгледани следните подтеми: Прилагане на подхода ВОМР през програмен период 2023 – 2027г.; Цели на подхода ВОМР през програмен период 2023 – 2027г.; Стратегия за ВОМР и финансова подкрепа на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, чрез Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023-2027г.; Проектни предложения, допустими и недопустими дейности и разходи; Допустими кандидати и получатели на финансова помощ по линия на стратегия за ВОМР; Специфични условия при възлагането на дейности и изпълнението на одобрените за финансиране проекти. Общият брой на лицата изявили желание и взели участие в обученията, организирани от МИГ е 46 – представители на публичната администрация на територията на МИГ, земеделски производители, собственици и управители на микропредприятия, развиващи дейност на територията на МИГ, представители на юридически лица с нестопанска цел и екип на МИГ.
- За обсъждане с местната общност на проекта на настоящата стратегия за ВОМР на МИГ, са проведени две конференции – обществени обсъждания, съответно на 13.10.2023г., в град Любимец и 19.10.2023г., в град Ивайловград. Общият брой на участниците е 103 лица - представители на различни заинтересовани страни. Представеният проект на стратегия за ВОМР, разработен в резултат на осъществени проучвания и анализи на територията, проведени работни и информационни срещи, обучения и семинари с местната общност, предвиждащ прилагането на подхода ВОМР на територията на общините Ивайловград и Любимец, чрез изпълнението на еднофондова стратегия, подкрепена от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, чрез Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 – 2027г., беше подкрепен от присъстващите. Участниците в обществените обсъждания изразиха съгласие за така разработената стратегия, в която планираните мерки отговарят на потребностите на местната общност и на потенциала за развитие територията на двете общини.

Проекта на настоящата стратегия за ВОМР е публикуван на интернет страницата на сдружението https://mig.lyubimets.org/ на 16.04.2025г., с което е предоставена възможност на всички заинтересовани лица да изразят предложения и становища.

Настоящата стратегия за ВОМР на МИГ - Любимец – Ивайловград е в съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южен централен регион 2021–2027г. И при двата стратегически документа е приложен еднакъв подход при изготвянето им, базиран на обстоен анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциала за развитие на региона, съответната територия, изявените тенденции, изведените и обсъдени със заинтересованите страни приоритети за развитие. За територията на МИГ - Любимец – Ивайловград, като част от територията на Южен централен регион, са изведени нужди и потребности на местната общност и приоритети за развитие, идентични с определените на ниво регион. В тази връзка основната цел на стратегията за ВОМР, а именно: „Устойчиво развитие на територията и подобряване качеството на живот“ е в контекста на формулираната визия за развитие на Южен централен регион за планиране, а

именно: „Южен централен регион – привлекателно място за живеене, бизнес и туризъм, с по-добри условия за комуникация и съхранено природно и културно наследство“. Съответствие е налице и по отношение на определените специфични цели и приоритети. Основен стратегически приоритет за развитието на Южен централен регион, залегнал в Интегрираната териториална стратегия е „Засилване на конкурентните позиции на ЮЦР регион чрез инвестиции във факторите на растеж“, в съответствие на който е определеният за развитие на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград приоритет „Развитие на местната икономика и местното производство, създаване на устойчива заетост за местното население“. „Подобряване на инфраструктурата и жизнената среда в населените места“ и „Съхраняване на околната среда, устойчиво ползване на местните природни и културни-исторически ресурси, и потенциал“ - приоритети за развитие на територията на МИГ са в съответствие със стратегически приоритет 2 „Подобряване на социалната и екологичната среда“ и стратегически приоритет 3 „По-балансирано териториално развитие и намаляване на неравенствата“ от Интегрираната териториална стратегия.

Подчинени на приоритети за развитие на територията, специфичните цели на настоящата стратегия за ВОМР са в контекста на специфичните цели на Интегрираната териториална стратегия, насочени към: подобряване на условията и качеството на живот; подобряване на бизнес средата, повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и стимулиране на предприемачеството; развитие на конкурентни сектори, базирани на местни ресурси и подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер; съхраняване и опазване на околната среда, използване потенциала на културното наследство и развитие на туризма, и на последно място, но не и по важност подкрепа за балансирано пространствено развитие.

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в процеса на съгласуване на стратегията:

Осъществените от МИГ дейности, посочени по-горе, ясно описват процеса на участие на местната общност в разработването на настоящата стратегия за ВОМР. Анализа на участниците в проведените публични срещи и събития, и осъщественото на територията на МИГ „Проучване за нагласите на населението и потребностите на местната общност на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград и идентифициране на заинтересовани страни“, посочват следните групи/сектори на заинтересовани лица, участвали в процеса на съгласуване на стратегията:

- **Публичен сектор**, представен от лица, представляващи:
- Община Ивайловград (общински съвет, общинска администрация и кметства) и
- Община Любимец (общински съвет, общинска администрация и кметства).
- **Стопански сектор**, представен от:
- Земеделски производители и преработватели.
- Представители на микропредприятия, развиващи дейност (производство и услуги) на територията на МИГ.
- Физически лица, планиращи стартирането на стопанска дейност.
- Занаятчии и лица, осъществяващи занаятчийска дейност и други.
- **Нестопански сектор,** представен от:
- Читалища.

- Юридически лица с нестопанска цел.

3. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията: *(не повече от 10 страници)*

3.1. Описание на ситуацията на територията на МИГ към момента на кандидатстване:

В процеса на подготовката и разработването на настоящата стратегия за ВОМР е извършен "Демографски и социално-икономически анализ на територията на Местна инициативна група – Любимец – Ивайловград", въз основа на който в обобщен вид ситуацията на територията на МИГ може да бъде описана, както следва:

Демографска ситуация.

По данни на НСИ (https://www.nsi.bg/), населението на територията на Местна инициативна група – Любимец - Ивайловград към 31.12.2020г., е 14 495 души. Две години по-късно, към 31.12.2022г., населението е с численост 13 710 души, и съставлява едва 0,21% от населението на България (6 447 710 души към 31.12.2022г.) и 6,6% от населението на област Хасково (207 439 души към 31.12.2022г.). Населението на територията на МИГ, плавно и тенденциозно следва отрицателен ръст и намалява с всяка следваща година. За периода от 2016г., до 2022г., числеността му е намаляла с 1750 души. Виден е процеса на обезлюдяване на населени места на територията на МИГ. В селата Костилково, Гнездаре, Горско, Карловско, Ветрушка и Сборино, няма регистрирани жители за 2022г., като за последните четири села безлюдието е трайно изразено през последните шест години. Относително висок е и делът на населените места с численост на населението до 10 жители.

Демографските процеси са с ясно изразена отрицателна тенденция в периода на последните седем години. Ниската раждаемост (106 живородени за 2022г.), отнесена към преобладаващо висока смъртност (307 умрели за 2022г.), формират отрицателен естествен прираст на населението с тенденция на запазване на отрицателните стойности. Отрицателен е и механичен прираст. За 2022г., от територията на МИГ са изселени 341 души, а заселилите се трайно на територията са 252 души. Основна част от миграциите извършва населението в трудоспособна възраст и са насочени към по-големите градовете Хасково, Свиленград, Пловдив, София и Стара Загора.

Като естествен резултат от гореизложеното, възрастовата структура на населението на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград, също е с ясно изразена тенденция към застаряване. По данни на НСИ, към 31.12.2022г., населението в под трудоспособна възраст е 2097 души или 15,29%, а в над трудоспособна възраст – 4097 души или 29,88%., т.е. с близо 15 на сто преобладава над населението в под трудоспособна възраст. Трудоспособното население е 7516 души или 54,82%.

Застаряването и отрицателните стойности на естествения и механичния прираст на населението през последните седем години, води до намаляване на демографския потенциал на територията, оказва негативен ефект върху възпроизводството на населението, понижава равнището на потенциалната бъдеща раждаемост, а това ще играе ролята на ограничаващ фактор за бъдещото й социално-икономическо развитие. Подобряването на социално-икономическата ситуация е една от възможностите за ограничаване и намаляване на отрицателната тенденция в развитието на демографските процеси на територията МИГ.

По отношение на етническият състав, следва да се отбележи, че населението на територията на МИГ– Любимец – Ивайловград е преобладаващо българско. Оформени са три основни етнически групи – българска, турска и ромска.

По отношение на нивото на образование на населението, анализа на събраните данни сочи, че в периода между последните две национални преброявания на населението, образователното равнище на населението на територията на МИГ се запазва относително непроменено. Наблюдава се незначително покачване на броя на високообразованите лица или лицата с висше образование – 1905 лица за 2021г., спрямо 1764 лица за 2011г., но като цяло делът им е по-малко от половината от населението над 7 годишна възраст. Числеността на неграмотното население бележи спад. През 2011г., неграмотното население на територията на МИГ е било представено от 339 лица, а през 2021г., от близо 100 по-малко или 222 лица.

Икономическо развитие.

Икономическото развитие на територията на МИГ - Любимец – Ивайловград е пряко свързано със състоянието на местната икономика. Наличието на действащи предприятия, степента им на икономическа активност, предмета на икономическа дейност, заетостта, която осигуряват за трудоспособното население и добавената стойност в местната икономика, като дял на произведена продукция и нетни приходи от продажби, очертават икономическия профил на територията.

Местната икономика е представена основно от микропредприятия със зает персонал по-малко от 10 души и годишен оборот непревишаващ 3 900 000 лева, и няколко малки предприятия със зает персонал от 10 и над 10 души, но по-малко от 50 души. Повече от две десетилетия, на територията на МИГ - Любимец - Ивайловград липсват големи предприятия със средносписъчен брой на заетите лица над 250.

По данни на Института за пазарна икономика и НСИ, за 2020г., на територията на МИГ са отчетени 540 нефинансови предприятия – фирми (от които 378 за територията на община Любимец и 162 за територията на община Ивайловград), чиято икономическа активност определя отрасловата структура на местната икономика.

По броя на предприятия по икономически дейности, в отрасловата структура на икономиката на територията на МИГ - Любимец – Ивайловград, водещо място заемат отраслите „Селско, горско и рибно стопанство“ и „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“, следвани от „Хотелиерство и ресторантьорство” и „Транспорт, складиране и пощи”. Големият брой нефинансови предприятия (фирми) в търговията – 234 дават основание тя да бъде характеризирана като отрасъл на дребния фамилен бизнес. Развитието на селскостопанския сектор е предопределено от традиционно представените селскостопански производства на територията на МИГ– зеленчукопроизводство, лозарство, зърнопроизводство, животновъдство и др. Предпоставка за развитието на „Хотелиерство и ресторантьорство” е все по-интензивното развитие на туризма и туристическите дейности на територията, базирано на съхраненото природно и културно историческо наследство. Присъствието на отрасъл „Транспорт, складиране и пощи“ се дължи на транспортно-географското положение на територията и ролята на двата вида транспорт – железопътен и автомобилен. Изследваното развитие на икономиката на територията на МИГ, чрез проучване на активните икономически единици, осъществяващи дейност представя следната секторна структура:

Първичния икономически сектор на територията на МИГ – Любимец - Ивайловград е представен от развитието на добивната промишленост и отраслите на селското стопанство. Развитието на добивната промишленост се базира на наличието на множеството находища на скално-облицовъчни и инертни материали - гнайс, мрамор, туфи, варовик на територията на община Ивайловград. Изключително активно се осъществява добива на гнайс, във вид на

плочи цепени, годни за облицовки и настилки, и камък ломен и цепен, използван за пътни настилки и строителни цели. Основните находища на скалнооблицовъчния материал са разположени в землищата на селата Кобилино, Камилски дол, Покрован, Черни рид и Железино. Броят на кариерите е около 80, като добивът се осъществява чрез предоставянето на концесии по реда на Закона за подземните богатства. Дърводобивът е другата дейност, която определя развитието на добивната промишленост на територията на МИГ.

Селското стопанство е представено на територията на МИГ - Любимец – Ивайловград от своите традиционни подотрасли - растениевъдство и животновъдство. Растениевъдството, произвежда по-голям дял от общата селскостопанска продукция в сектора. Застъпено е отглеждането на зърнени, технически и фуражни култури, плодове, зеленчуци и трайни насаждения. За развитието на земеделският отрасъл на територията на МИГ е необходимо изграждането на модерно тържище, на което местните производители да излагат своята продукция и което да се превърне в първоизточник за снабдяване на пазара в цялата страна с плодове и зеленчуци родно производство. Животновъдството е другият основен подотрасъл на селското стопанство, който е загубил значителна част от своите позиции. През последните години развитието на животновъдството бележи осезаем спад. Съвременният профил на животновъдството на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград е представен от индивидуални собственици на животни - говеда, овце, кози и коне, отглеждани в индивидуални стопанства и може да се характеризира като „семейно, дребно“, и далеч от оптималния си капацитет и възможности за развитие. Животновъдните ферми с голям брой селскостопански животни (над 100) днес са единици.

Развитието на промишлеността на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград, попадащо в обхвата на вторичния икономически сектор, понастоящем е представено от отделни производства, като: производство на храни и напитки; производство на машини, техника и оборудване; производство на мебели и мебелно оборудване; производство на мраморни изделия и скално-облицовъчни материали; производство на изделия от текстил и облекла; строителство, ремонт и реконструкция на сгради, и земни работи. В по-голямата си част производствените структури са от типа „микро” и „малки“, с основна заетост на собствениците и допълнителна трудова заетост на 5 до 7 служители. Много предприятия, които са допринасяли в миналото за изграждането на промишления профил на общините в обхвата на МИГ са закрили производствата си, или работят със силно намален капацитет. Не се извършват големи инвестиции в промишлени дейности.

Развитието на третичния икономически сектор на територията е представено от отделни отраслови дейности, предлагащи услуги за задоволяване потребностите на населението и затова могат да бъдат класифицирани, като обслужващи дейности. С принос за социално-икономическото развитие на територията са търговията, транспорта и туризма, в т.ч. хотелиерство и ресторантьорството. Следва да се отбележи, че туризмът е едно от основните направления, за което територията на МИГ – Любимец – Ивайловград има потенциал за развитие и следва да се превърне в приоритетен отрасъл. С оглед на своето географското положение, в съчетание с природни, културни и исторически дадености, територията на МИГ разполага със солидни предпоставки да се наложи като традиционна дестинация за алтернативните форми на туризъм – екологичен, културен, селски, опознавателен, приключенски, воден и др.

Социално положение и жизнен стандарт.

Разгледана в социален аспект, ситуацията на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград е следната:

По отношение на „пазара на труда – заетост, безработица и трудова миграция, заплата и доходи“ и ясно изразена тенденция на застаряване на населението на територията на МИГ, икономически активното население съставлява малко повече от половината от общия му брой. По данните на НСИ към 31.12.2022г., трудоспособното население е 7516 души или 54,82% от числеността му. По данни на националното преброяване на населението през 2021г., броя на заетите лица във възрастова група 15 – 64 години на територията на МИГ е 4067 души (2514 души за община Любимец и 1550 души за община Ивайловград). При население в трудоспособна възраст за 2021г. – 7866 души, се формира коефициент на заетост на населението в тази възрастова група - 51,7%. Гъвкавостта на пазара на труда е определящ фактор за нивото на безработица по населените места. За 2022г., средногодишния брой на трайно безработните лица на територията на МИГ е 176 души (при 32 души за община Любимец и 144 за община Ивайловград). Това са лицата, които са с регистрация в бюрата по труда в продължение на повече от една година. По данните за нивото на безработица в двете общини на територията на МИГ не може да се изведе общ коефициент на безработицата. За 2022г., коефициента на безработни лица в община Ивайловград е 18,9%, докато за община Любимец е 6,9%, което е показателно за дисбаланса на пазара на труда на територията на МИГ. Състоянието на пазара на труда и предлагането на заетост за икономически активното население, е определящ фактор за нивото на трудова миграция на населението. За 2021г., броят на ежедневни трудови мигранти, които идват и работят на територията на МИГ от други общини е 285 души, от които в община Любимец – 207 души, а в община Ивайловград - 78 души. От друга страна броят на ежедневни трудови мигранти от територията на МИГ към други общини е 840 души, при 727 души от община Любимец и 113 души от община Ивайловград. Видно е, че близо три пъти повече е населението, което ежедневно напуска територията на МИГ, за да работи извън нея от населението, което мигрира на територията за да работи. За периода 2016-2021 година, средната заплата на наетите лица в община Любимец бележи ръст от 61,4% (при средна брутна месечна заплата от 591 лева/месец за 2016г., спрямо 954 лева/месец за 2021г.), а в община Ивайловград от 73,7% (при средна брутна месечна заплата от 582 лева/месец за 2016г., спрямо 1011 лева/месец за 2021г.).

По данни на Националната здравноосигурителна каса, здравеопазването и здравната система на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград е представена от седем регистрирани практики на общопрактикуващи лекари, които обслужват населението и оказват доболнична лекарска помощ. Регистрирани практики на лекари специалисти са само три, а практиките на лекари по дентална медицина са дванадесет. Лекарства, лекарствени продукти, медицински храни и изделия на територията се предлагат само в градовете Любимец и Ивайловград. Четири аптеки функционират в Любимец и една в Ивайловград. Въпреки застаряващото население и ежедневната нужда от лекарства и лекарствени продукти, останалите населени места на територията не разполагат с аптеки. Болнична помощ за населението се предоставя само в „Специализираната болница за продължително лечение и рехабилитация -Любимец“ (СБПЛР ЕООД Любимец) - специализирана изцяло в областта на физикалната терапия и рехабилитация. Спешната и неотложна медицинска помощ за населението се поема от филиалите на Центъра за спешна медицинска помощ (ЦСМП) – Хасково, в град Любимец и град Ивайловград. И двата филиала са оборудвани с необходимите транспортни средства и апаратура за оказване на спешна помощ. Две са лаборатории за медико-диагностични изследвания – една в град Любимец и една град Ивайловград. Като цяло може да се обобщи, че обхвата на здравните услуги, предоставяни за населението на територията на МИГ е ограничен до „здравния минимум”. От 61 населени

места на територията, лекарска помощ и то неспециализирана може да бъде получена само в градовете и в едно от по-малките населени места, а лекарства, лекарствени продукти и медицински изделия от първа необходимост закупени само в градовете. Големите разстояния между населените места обаче, се явява сериозно предизвикателство за застаряващото население на територията по отношение на достъпа му до здравни услуги. Важно е да се отбележи също, че трайно изразената тенденция на застаряване и депопулация на населението на територията на МИГ, прави лекарските практики непривлекателни за младите лекари и медицински специалисти. Повече от половината общопрактикуващите лекари са в пенсионна и предпенсионна възраст. Същото може да бъде посочено и за помощния лекарски персонал – медицински сестри, фелдшери и асистенти. Това очертава сериозен проблем в бъдеще, по отношение на кадровата обезпеченост в здравеопазването и здравната система на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград.

Социалните услуги за населението на територията на МИГ се предоставят посредством: домашен социален патронаж и асистентска подкрепа; дом за стари хора и дневен център за деца с увреждания. Услугата на социалния патронаж се предоставя на цялата територия на МИГ и е насочена предимно към самотноживеещи възрастни хора, хора с увреждания и социално слаби. Материално техническите бази на социалния патронаж в Любимец и Ивайловград, отговарят напълно на нормативните изисквания за предоставяне на услугата По данни на общинските администрации за 2022г., заети места в услугата за територията на община Любимец са 350, а в община Ивайловград – 190, което прави близо 4% от населението на МИГ. Ползватели на социална услуга „Асистентска подкрепа" за 2022г., на територията на МИГ са общо 51 души – 26 за територията на община Любимец и 25 територията на община Ивайловград. През 2012 година в Ивайловград е открит Дом за стари хора. Той разполага със 7 стаи и 20 легла за потребители. През 2022 година, официално е открит и Дневен център за стари хора – „Клуб Приятели" в град Любимец. В дневния център са създадени условия за социална активност на възрастното население на общината, занимание по интереси организация на свободно време, с цел превенция на социалната изолация. От 2009 година, в Ивайловград работи Дневен център за деца с увреждания. Центърът се помещава в сградата на бившата детска градина в кв. "Дружба", разполага с две занимални и две спални помещения. Капацитетът му е 22 места. Центърът разполага с 9-местен пътнически микробус, обзаведен с всички необходими средства за безопасен превоз, с който е осигурено извозването на децата със специални нужди от населените места и обратно.

Образователната система на територията на МИГ – Любимец - Ивайловград е развита до ниво на придобиване на общо образование, включващо три степени – начално, основно и средно общо образование. Образователната инфраструктура на територията е представена от 8 училища, от които 2 начални, 4 основни и 2 средни. Предучилищното образование на децата до 7 години е обхванато от 3 детски градини и техните филиали по населени места. Всички учебни заведения са общински. Посредством училищни автобуси, предоставени от Министерство на образованието на общините, е осигурено безплатното извозване на учениците от всички населени места до съответните училища и обратно. Образователната инфраструктура на територията на МИГ е в много добро състояние. През последните десет години сградният фонд на почти всички училища е реконструиран и обновен. Училищните сгради са топло и хидроизолирани, въведени са ефективни и икономични системи за отопление. Материалната база и снабдеността с учебни материали и пособия, също е на ниво.

Основните културни институции на територията на МИГ – Любимец - Ивайловград са читалищата. На територията на МИГ дейност развиват 8 читалища, които са вписани в Регистъра на народните читалища към Министерство на културата.

Състоянието на инфраструктурата за задоволяване на основни жизнени потребности на населението – транспортна свързаност и достъпност, в това число - улици, тротоари и съоръженията към тях, водоснабдяване, канализация, електрификация и телекомуникация на територията на МИГ е следното:

Състоянието на част от републиканската пътна мрежа, можем да се определи като „добро“ към „много добро“. Една част от нея, обаче е в незадоволително състояние, което поставя в неравностойно положение голяма част от населението на територията и представлява проблем по отношение на транспортната достъпност на населените места. Състоянието на част от общинската пътна мрежа, чието поддържане е отговорност на общините, се определя като задоволително, но има и пътища които се нуждаят от ремонт и полагане на нова пътна настилка. Осезаема остава необходимостта от обновяване на уличната мрежа в малките населени места – селата, където съществуват улици без настилка.

По отношение на ВиК инфраструктурата и услугите, следва да се отбележи, че всички населени места на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград са водоснабдени. В някои населени места в зависимост от източника на водозахранване, се въвежда сезонен режим на ползване на водата, но населени места с целогодишен режим няма. Основен проблем във водопреносната мрежа, е че по-голямата част от нея е силно амортизирана и има нужда от рехабилитация. С изцяло изградена канализационна система са само градовете на територията на МИГ - Любимец и Ивайловград. В останалите населени места има изградена частична канализация и там извеждането на мръсните води от жилищните и стопански сгради се осъществява в септични ями.

Всички населени места на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград са електроснабдени. Електропреносната мрежа е периодично обновявана и поддържана от електроразпределителното дружество, осъществяващо експлоатацията и.

Потребностите на населението на територията на МИГ от телекомуникация и пощенски услуги са задоволени. Всички населени места са покрити от мрежата на трите мобилни оператора A1, Yettel и Vivacom, което осигурява достъпа и до интернет и телевизия. В градовете Любимец и Ивайловград има разкрити офиси на куриерска фирма, а офиси на Български пощи има в почти всички населени места.

Инфраструктурата за спорт, отдих и рекреация на населението - паркове, площади, градинки, улично озеленяване по населените места, се наблюдава същото положение, както при уличната мрежа. Видимо е обновяването и реконструкцията на площите за широко обществено ползване в градските центрове, за сметка на парковете, площадките и площите за озеленяване в малките населени места – селата. За повишаване на жизнения стандарт и привлекателността на селата, като места за живеене са необходими инвестиции в това отношение. Състоянието на сградния фонд на публичната инфраструктура на територията на МИГ, може да се определи като добро. Сградите на читалищата, училищата и общинските сгради, намиращи се в общинските центрове са ремонтирани, обновени и приведени в добър естетически вид. Единици са сградите, които са в лошо техническо състояние и представляват опасност. В селата обаче, голяма част от съществуващите публичните сгради се нуждаят от основен ремонт и реконструкция за безопасна експлоатация.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани от изпълнението на стратегията за ВОМР лица на територията на МИГ:

В процеса на подготовка на стратегията за ВОМР - проведените публични срещи и събития и осъществените проучвания, и анализи на територията за определяне на потребностите, възможностите, мерките и потенциала за развитие, са идентифицирани следните групи от заинтересовани от изпълнението на стратегията за ВОМР на територията на МИГ лица:

- **Група на лицата, развиващи стопанска дейност** или планиращи развитието на такава на територията на МИГ, включваща:
  - Земеделски стопани/производители – зърнопроизводители, зеленчукопроизводители, лозари, собственици на трайни насаждения/производители на плодове, животновъди и други.
  - Собственици и представители на микро- и малки предприятия - производители на стоки и услуги.
  - Физически лица, планиращи стартирането на стопанска дейност.
  - Занаятчии и лица, осъществяващи занаятчийска дейност.
- **Група на лицата, осъществяващи нестопанска дейност**, а именно:
  - Представители на читалищата.
  - Представители на юридически лица с нестопанска цел (спортни клубове - по волейбол, борба, тенис, футбол, колоездене, туристически информационен център и други).
- **Група на лицата, представляващи публичния сектор**, включваща: кметовете и заместник-кметовете на общините, кметове на населени места на територията на МИГ, служители на общинските администрации и общински съветници.

3.3. Наличие на уязвими и малцинствени групи на територията на МИГ и описание на техните потребности:

Въз основа на проучването и осъщественото демографското и социално изследване на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград е определено наличието на следните уязвими и малцинствени групи:

- Уязвима група на пазара на труда. Това са лица, които изпитват специфични затруднения да се включат активно на пазара на труда и най-вече да си осигурят работа, като: младежите (ненавършили 25 години), заради липсата на професионален опит и трудностите за съчетаване на работа и образование; хората с увреждания, заради липсата на достъпна среда и обективните ограничения пред възможните варианти за заетост; малцинствата, заради обществени предразсъдъци и негативни нагласи; лицата от отдалечени населени места, заради ограниченият избор на възможности за заетост.
- Уязвима група на деца и ученици, които търпят ограничения по отношение на участието им в социалния живот и ползването на социални права. Тази група обхваща всички групи деца, застрашени от изключване – жертви на насилие, работещи деца, деца от етнически и религиозни малцинства, разселени деца, деца от бедни семейства, деца – сираци, хронично болни, деца с увреждания и трудно лечими болести.
- Уязвима група на възрастни и самотно живеещи лица, със затруднения в самообслужването; самотни родители; лица живеещи в бедност.

По отношение наличието на малцинствени групи, следва да се отбележи, че населението на територията на МИГ– Любимец – Ивайловград е преобладаващо българско. Оформени са три основни етнически групи – българска, турска и ромска. По данни от последното

преброяване на населението в България от 2021г., преобладаващата част от населението на територията на МИГ се самоопределя като българи – 10 933 лица, за роми се определят 1387 лица, а за турци 887, което определя наличието на две основни малцинствени групи:

- Ромска малцинствена група, обхващаща приблизително 10% от населението на МИГ.
- Малцинствена група на етническите турци, съставляваща около 6,2% от населението.

В териториално отношение, може да посочи, че преобладаваща част от ромите живеят в населените места на община Любимец, а присъствието на етнически турци е преобладаващо на територията на община Ивайловград.

Потребностите и нуждите на изброените групи са приоритизирани в действащите на територията на МИГ общински програмни и планови документи, като плановете за приобщаване на гражданите от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, в които са определени задачи и дейности по шест приоритета: образование, здравеопазване, жилищни условия, заетост, върховенство на закона и недискриминация, и култура.

В подкрепа на политиката на общините на територията на МИГ за социално приобщаване и недискриминация на уязвимите и малцинствени групи, настоящата стратегия за ВОМР дава приоритет на проекти, които адресират към хората от тези групи, чрез залагане на допълнителни точки по критериите за оценка.

3.4. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията на МИГ:

От характеристиката на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград и изследваните в детайли показатели за нейното развитие, се определя извода, че с най-голям потенциал за развитие са: отрасловите структури на селското стопанство и свързаните с него производства; микро и малките икономически единици, произвеждащи и предлагащи стоки и услуги за населението, и туризма.

Екологично чистия район и благоприятните почвено-климатични условия на територията, очертават потенциала за развитие на селско стопанство, което може да бъде насочено към екологично и устойчиво земеделие и диверсификация на производствата чрез: внедряване на нови и ефективни технологии, сортове и породи в селското стопанство, включително отглеждането на нови видове култури, пригодни за агрометеорологичните условия на територията, обновяване на материално техническата база – съоръжения, оборудване и съществуващи мрежи в стопанствата. Необходимо е да се подобрят интеграционните връзки между производители, преработватели и търговци на селскостопанска продукция, чрез изграждане на съвременни бази за съхраняване и търговия на селскостопанска продукция. Създаване на локален пазар/тържище за изкупуване и съхраняване на селскостопанската продукция, произведена на територията на МИГ е от ключово значение. Създаването на браншова организация или друго обединение на местните земеделски производители би била в полза за защита на интересите им, за повишаване на информираността им и по-лесен достъп до пазари на земеделска продукция. От друга страна селскостопанското производство е с потенциал за създаване на собствена марка „произведено на територията на .....".

Анализа показва, че територията на МИГ е загубила потенциала си за развитието на големите промишлени производства, които са съществували в миналото. Не се очертават и перспективи в това отношение. В този смисъл икономическото развитие на територията е в ръцете на дребния бизнес, представен от микро предприятията, за който съществуват

благоприятни социални-икономически условия за разрастване и разнообразяване на дейността. Необходимо е да се подходи с внимание към местните предприемачи, като се повиши информираността им по отношение на възможностите за финансова подкрепа, и се работи на местно ниво за поддържане на благоприятната бизнес среда и многосекторно развитие. Усилия могат да бъдат насочени и към възраждането и развитието на занаятите.

Потенциала за развитие на туризма на територията на МИГ, се определя от богатото природно разнообразие и съхраненото културно-историческо наследство, както и от наличието на добре работеща структура за информационно обслужване на туристите. Съществува потребност от създаване на цялостен туристически продукт, който да спомогне развитието на културен и селски екотуризъм чрез: подобряване на туристическата инфраструктура, включително осигуряване по-добра достъпност до културните, исторически и археологически обекти; изграждане на подходящи съоръжения и бази за развитие на спортен туризъм при язовир Ивайловград; създаване на комплексни информационни материали, представящи уникалността на територията и предлаганите туристически услуги.

Извършения анализ, идентифицира и извежда на преден план и нужди, и потребности на местната общност, удовлетворяването на които ще окаже положително влияние върху развитието на територията.

На първо място това са потребностите, свързани с подобряване качеството на живот и насочени към: осигуряване на устойчива трудова заетост; разкриване на нови работни места, не само временни или сезонни; повишаване на работните заплати и увеличаване на доходите; подобряване на условията за спорт, рекреация и отдих, и подобряване на социални и други услуги, за задоволяване нуждите и потребностите на местното население.

Втората група идентифицирани потребности са свързани с подобряване на жизнената среда и са определени от необходимостта от обновяване, ремонт и реконструкция на публичната инфраструктурата - улици, тротоари и съоръженията, местата за спорт и отдих по населените места на територията - паркове, площади, градинки, улично озеленяване, както и обновяване на облика на публични сгради, в които се предоставят обществени услуги, включително свързаните с културния живот и развитието на културни дейности на територията.

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
✚ Стратегическо транспортно географско положение. Съседство с Република Гърция и непосредствена близост до границата с Република Турция. ✚ Благоприятни природно-географски и почвено-климатични условия за развитие на земеделието и животновъдството. Развито зеленчукопроизводство. Традиции и имидж на водещ регион за производство на дини и пъпеши. Развито лозарство и доказано винопроизводство. ✚ Съхранено културно-историческо наследство. Съхранена и чиста околна среда.	✚ Липса на големи инвестиции на територията. ✚ Намаляване на броя на икономически активното население. Отрицателен естествен и механичен прираст. Относително висок коефициент на възрастова зависимост. Ниски доходи на населението в сравнение със средните за страната. ✚ Липса на квалифицирана работна сила. ✚ Несигурен пазар за реализиране земеделската продукция. Отсъствие на местни професионални обединения или кооперации.

✚ Относително преобладаващ дял на населението в трудоспособна възраст. Добро образователно равнище на населението. ✚ Добра транспортна достъпност и състояние на републиканската пътна мрежа. Транспортно обслужване до всички населени места. Осигуреност с телекомуникации и покритие с мобилни връзки. ✚ Реновирана образователната инфраструктура и обновена материална база. Обновена спортна инфраструктура. ✚ Добре развита мрежа от социални услуги.	✚ Неизградена или в недобро състояние на туристическата инфраструктура. ✚ Недобро състояние по населените места на уличната мрежа – улици, тротоари и съоръжения към тях, площи за широко обществено ползване. ✚ Амортизирана водопреносна система. Липса на канализационна мрежа в малките населени места.
ВЪЗМОЖНОСТИ	**ЗАПЛАХИ**
✚ Диверсификация на икономиката и осигуряване на работни места за задържане на икономически активното население. Разработване и реализация на проекти, насочени към създаване на предпоставки за задържане на населението. ✚ Повишаване на доходите и качеството на живот. ✚ Подобряване на инфраструктурата по населените места. ✚ Развитие на модерен и конкурентен аграрен сектор, и хранително-вкусовата промишленост. ✚ Затваряне на производствения цикъл чрез изграждане на малки хранително-вкусови предприятия и тяхното инвестиционно обвързване със земеделското производство. Изграждане на пазарна инфраструктура за пласмент и преработка на селскостопанската продукция, включително и пчелната. ✚ Възстановяване на съществуващи местни сортове и породи. Развитие на алтернативно земеделие. ✚ Увеличаване на лозовите насаждения и разширяване на винопроизводството. ✚ Създаване на система за научно и информационно обслужване на селското стопанство. ✚ Привличане на инвестиции в аграрния сектор, преработвателната промишленост и туризма.	✚ Задълбочаване на негативните демографски процеси и емиграцията, като предизвикателство пред местното развитие. ✚ Задълбочаване на отрицателния миграционен баланс – миграциите главно на младите хора ще продължат да оказват и в бъдеще негативно влияние на останалите демографски параметри. ✚ Задълбочаване на обезлюдяването и социално-икономически упадък на селата. ✚ Липса на активен инвестиционен интерес, както от страна на национални, така и от чуждестранни инвеститори. ✚ Липса на достатъчно пазари за селскостопанската продукция на територията. Висока конкуренция и по-ниски цени на вносната продукция. ✚ Повишен миграционен натиск и бежанска вълна от Азия и Африка. ✚ Засилване на засушаванията в резултат на негативни промени в климата. ✚ Нестабилни стопански структури в селското стопанство, ниско ниво на научно обслужване. ✚ Недостиг на инвестиционен капитал за обновяване и разширяване на производствата.

✚ Развитие на културно-историческия и алтернативния туризъм. Формиране на местен туристически продукт, осигуряващ „разпознаваемост" на туристическия пазар. ✚ Развитие на трансграничното сътрудничество с Гърция и Турция във всички сфери на социално-икономическия живот. ✚ По-активно включване на НПО за реализиране на проекти за оживяване на територията.	

4. Цели на стратегията, включително измерими целеви стойности за резултатите, и съответните планирани действия: *(не повече от 10 страници)*

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

Районът в териториалния обхват на Местна инициативна група - Любимец – Ивайловград е част от селските райони на страната, респективно на ЕС, за които проучванията и изследванията безусловно сочат, че са засегнати от структурни (социално-икономически) проблеми, като например липса на привлекателни възможности за заетост, недостиг на умения, недостатъчни инвестиции за свързаност, инфраструктура и основни услуги, както и отлив на млади хора. Затова от основно значение е да се укрепи социално-икономическата структура на района, по-специално посредством запазване на работни места и приемственост между поколенията. В тази връзка следва да се отбележи, че стратегията за ВОМР за периода 2014–2020г., изпълнявана на територията на МИГ, изигра ключова и съществена роля за допълване на интервенциите, насочени към стимулиране създаването на заетост и обновяване на поколенията в селския район, както и допринесе за подобряване на териториалното развитие. Продължаването на подкрепата в тази насока, не само ще стимулира устойчивото развитие на територията, но ще спомогне и за успешното изпълнение на целите на общата селскостопанска политика (ОСП), залегнали в Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023–2027г.

Въз основа на потребностите на местната общност и потенциала за развитие на територията, изведени като резултати от извършените „Демографски и социално-икономически анализ на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград" и „Проучване за нагласите на населението и потребностите на местната общност на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград, и идентифициране на заинтересовани страни", и изложени по-горе в анализа по т.3, стратегията за Водено от общностите местно развитие на Местна инициативна група – Любимец – Ивайловград, за периода до 31 декември 2027 година, си поставя следната **основната цел:**

Устойчиво развитие на територията и подобряване качеството на живот.

Така формулираната основна цел на стратегията за ВОМР, пряко кореспондира със следните **приоритети за развитие на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград:**

✚ Подобряване на инфраструктурата и жизнената среда в населените места.

✚ Развитие на местната икономика и местното производство, създаване на устойчива заетост за местното население.

- Съхраняване на околната среда, устойчиво ползване на местните природни и културни-исторически ресурси, и потенциал.

Насочена към финансиране на проекти, които отговарят на местните потребности, създават и запазват заетост за местното население и са в полза на малкия местен бизнес, очакваните резултати от прилагането стратегията за ВОМР са създаването на по-добри икономически, социални и екологични условия за живот в малките населени места, с подкрепа за многосекторно развитие на местната икономика и забавяне, и неутрализиране на процеса на обезлюдяване.

В тази връзка, стратегията за Водено от общностите местно развитие на МИГ – Любимец – Ивайловград, си поставя и следните **специфични цели**:

1. Подобряване на условията на живот на териториите на местните общности.
2. Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот.
3. Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер.
4. Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности.
5. Подкрепа за въвеждането на иновации.
6. Насърчаване на устойчивата и качествена заетост.
7. Съхраняване и опазване на околната среда, използване потенциала на културното наследство и развитие на туризма.
8. Създаване и укрепване на административен капацитет за работа с проекти с европейско финансиране на местно ниво.

Текущия анализ на състоянието на територията и идентифицираните потребности на местната общност, определят целите на стратегията за ВОМР на МИГ – Любимец – Ивайловград, като реалистични и в съответствие с потребностите, и потенциал за развитие на територията. Целите на стратегия пряко кореспондират с приоритети за развитие на територията на МИГ, което е водещото при планирането на мерките за финансова подкрепа.

- Приоритет: Подобряване на инфраструктурата и жизнената среда в населените места.

Специфична цел 1 Подобряване на условията на живот на териториите на местните общности.

Специфична цел 2 Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот.

- Приоритет: Развитие на местната икономика и местното производство, създаване на устойчива заетост за местното население.

Специфична цел 4 Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности.

Специфична цел 5 Подкрепа за въвеждането на иновации.

Специфична цел 6 Насърчаване на устойчивата и качествена заетост.

- Приоритет: Съхраняване на околната среда, устойчиво ползване на местните природни и културни-исторически ресурси, и потенциал.

Специфична цел 3 Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер.

Специфична цел 7 Съхраняване и опазване на околната среда, използване потенциала на културното наследство и развитие на туризма.

4.2. Измерими целеви стойности за резултат (индикатори):

4.2.1. Индикатори за цялостно прилагане на стратегията за ВОМР – задължителни и специфични за МИГ:

Задължителни (основни) индикатори за измерване на резултатите от прилагане на стратегията за ВОМР на МИГ – Любимец – Ивайловград:

R.37 „Нови работни места по подкрепените проекти“ – 12.

R.41 „Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП“ - около 8000 жители или около 60 % от населението.

R.42 „Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване“ - 400.

R.0 „Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“ - 600.

Специфични индикатори за проследяване на напредъка в изпълнението на дейностите и резултатите от прилагане на стратегията за ВОМР на МИГ – Любимец – Ивайловград:

Специфични изходни (за изпълнение/продукт) индикатори:

- Оценени проектни предложения - 45 броя.
- Одобрени за финансиране проектни предложения – 39 броя.
- Сключени договори – 35 броя.
- Стойност на сключените договори – 4 485 000 лева.

Специфични индикатори за резултат:

- Изпълнени проекти - 32 броя.
- Стойност на изплатената финансова помощ – 3 298 000 лева.
- Въведени иновации - 2.
- Разработен съвместен продукт/услуга/дейност – 1.
- Осъществени публични събития (информационни срещи, обучения, семинари, конференции) – 25 броя.

4.2.2. Индикатори по мерки:

Мярка 1 „Инвестиции в земеделски стопанства“.

Индикатор	Вид	Мерна единица	Целева стойност (резултат)	Източник за проверка на изпълнението
Одобрени за финансиране проектни предложения.	Специфичен изходен	Брой	10	ИСУН База данни на МИГ (отчети/ доклади и др.)
Сключени договори.	Специфичен изходен	Брой	9	
Стойност на сключените договори.	Специфичен изходен	Лева	1 100 000	
Изпълнени проекти.	Специфичен за резултат	Брой	8	
Стойност на изплатената	Специфичен	Лева	650 000	

финансова помощ.	за резултат			
R.37 Нови работни места по подкрепени проекти.	Задължителен (Основен)	Брой	5	

Мярка 2 „Инвестиции в преработка на селскостопански продукти“.

Индикатор	Вид	Мерна единица	Целева стойност (резултат)	Източник за проверка на изпълнението
Одобрени за финансиране проектни предложения.	Специфичен изходен	Брой	5	ИСУН База данни на МИГ (отчети/доклади и др.)
Сключени договори.	Специфичен изходен	Брой	4	
Стойност на сключените договори.	Специфичен изходен	Лева	670 000	
Изпълнени проекти.	Специфичен за резултат	Брой	3	
Стойност на изплатената финансова помощ.	Специфичен за резултат	Лева	310 000	
R.37 Нови работни места по подкрепени проекти.	Задължителен (Основен)	Брой	2	

Мярка 3 „Инвестиции в неселскостопански дейности“.

Индикатор	Вид	Мерна единица	Целева стойност (резултат)	Източник за проверка на изпълнението
Одобрени за финансиране проектни предложения.	Специфичен изходен	Брой	11	ИСУН База данни на МИГ (отчети/доклади и др.)
Сключени договори.	Специфичен изходен	Брой	10	
Стойност на сключените договори.	Специфичен изходен	Лева	1 300 000	
Изпълнени проекти.	Специфичен за резултат	Брой	9	
Въведени иновации.	Специфичен за резултат	Брой	2	
Стойност на изплатената финансова помощ.	Специфичен за резултат	Лева	930 000	
R.37 Нови работни места по подкрепени проекти.	Задължителен (Основен)	Брой	5	

Мярка 4 „Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура“.

Индикатор	Вид	Мерна единица	Целева стойност (резултат)	Източник за проверка на изпълнението
Одобрени за финансиране	Специфичен	Брой	5	ИСУН

проектни предложения.	изходен			База данни на МИГ (отчети/доклади и др.)
Сключени договори.	Специфичен изходен	Брой	5	
Стойност на сключените договори.	Специфичен изходен	Лева	1 012 000	
Изпълнени проекти.	Специфичен за резултат	Брой	5	
Стойност на изплатената финансова помощ.	Специфичен за резултат	Лева	1 010 000	
R.41 Свързани европейски селски райони: Дял на населението в селските райони, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура чрез инвестиции от ОСП.	Задължителен (Основен)	Процент (%)	60	
R.42 Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване.	Задължителен (Основен)	Брой	200	

Мярка 5 „Подкрепа на местни инициативи за развитие на териториалната идентичност и потенциал“.

Индикатор	Вид	Мерна единица	Целева стойност (резултат)	Източник за проверка на изпълнението
Одобрени за финансиране проектни предложения.	Специфичен изходен	Брой	7	ИСУН База данни на МИГ (отчети/ доклади и др.)
Сключени договори.	Специфичен изходен	Брой	7	
Стойност на сключените договори.	Специфичен изходен	Лева	269 000	
Изпълнени проекти.	Специфичен за резултат	Брой	6	
Стойност на изплатената финансова помощ.	Специфичен за резултат	Лева	268 000	
R.42 Насърчаване на социалното включване: Брой лица, обхванати от проекти, свързани с подкрепа на дейности за социално включване.	Задължителен (Основен)	Брой	200	

Мярка „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“.

Индикатор	Вид	Мерна единица	Целева стойност (резултат)	Източник за проверка на изпълнението
Одобрени за финансиране проектни предложения.	Специфичен изходен	Брой	1	База данни на МИГ (отчети/ доклади и др.)
Стойност на сключените договори.	Специфичен изходен	Лева	134 000	
Изпълнени проекти.	Специфичен за резултат	Брой	1	
Стойност на изплатената финансова помощ	Специфичен за резултат	Лева	130 000	
Разработен съвместен продукт/услуга/дейност	Специфичен за резултат	Брой	1	
R.0 „Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“.	Задължителен (Основен)	Брой	100	

Мярка „Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране“.

Индикатор	Вид	Мерна единица	Целева стойност (резултат)	Източник за проверка на изпълнението
Оценени проектни предложения.	Специфичен изходен	Брой	45	База данни на МИГ (отчети/ доклади и др.)
Осъществени публични събития (информационни срещи, обучения, семинари, конференции).	Специфичен за резултат	Брой	25	
R.0 „Брой лица, включени в дейности по обучения, информационни срещи и семинари и други дейности, свързани с трансфер на знания“.	Задължителен (Основен)	Брой	500	

4.3. Планирани дейности за постигане на целите и приоритетите на стратегията.

При изпълнението на настоящата стратегия за Водено от общностите местно развитие, Местна инициативна група – Любимец – Ивайловград, ще се ръководи от европейското и национално законодателство по подхода ВОМР. В тази връзка МИГ ще прилага стриктно разпоредбите на чл.33, т.3 на Регламент (ЕС) 2021/1060 и ще изпълнява задачите за МИГ, определени там, както следва:

а) изграждане на капацитета на местните действащи лица за разработване и изпълнение на операции;

б) определяне на недискриминационни и прозрачни процедури и критерии за подбор, които не допускат конфликт на интереси и гарантират, че нито една от групите, представляващи конкретните заинтересовани страни, не контролира решенията за подбор;

в) изготвяне и публикуване на покани за предложения;

г) подбор на операциите, определяне на размера на подкрепата и представяне на предложенията на субекта, който отговаря за последната проверка на допустимостта преди одобряването им;

д) проследяване на напредъка към постигането на целите на стратегията;

е) оценка на изпълнението на стратегията.

Стратегия за ВОМР на МИГ – Любимец - Ивайловград, е съвкупност от взаимосвързани и взаимнодопълващи се дейности, и резултати от дейностите, които са насочени към постигането на заложените цели и приоритетите за развитие на територията. Изпълнението на дейностите и постигането на резултатите, целите и приоритети, ще доведе и до постигането на основната цел на стратегията, а именно: „Устойчиво развитие на територията и подобряване качеството на живот“. Тази основна стратегическа цел на МИГ, не е обвързана с постигането на определен продукт или съвкупност от продукти, а е ориентирана към постигането на устойчив модел за развитие, който да е с продължаващ ефект и след изпълнението на стратегията.

Чрез планираните мерки за финансово подпомагане в стратегията за ВОМР, МИГ – Любимец - Ивайловград предвижда подкрепа за различни типове бенефициенти и изпълнението на различни видове проекти, което предполага необходимост от планиране, подготовка и изпълнение на различни дейности, като информиране, провеждане на консултации и обучения, оценка на проекти, сключване на договори, подкрепа в изпълнението и отчитането на проекти, и други. За успешното изпълнение на стратегията, МИГ ще гарантира, чрез добра организация и координация при изпълнението на всички дейности, взаимодействие и добро сътрудничество с всички заинтересовани от изпълнението на стратегията страни – кандидати за финансиране, бенефициенти, участници в различни дейности, организирани от МИГ, УО на СПРЗСР 2023-2027г., и други заинтересовани лица.

За постигане на целите и приоритетите на стратегията за ВОМР, МИГ – Любимец - Ивайловград планирани дейности в две основни направления: дейности, свързани с подбора и финансирането на проектни предложения по стратегията за ВОМР и дейности за популяризиране на стратегията за ВОМР на територията на нейното изпълнение.

Дейностите, свързани с подбора и финансирането на проектни предложения по стратегията за ВОМР ще се осъществяват на няколко основни етапа. Първият етап е изготвянето и одобрението от управителния орган на МИГ на индикативна годишна програма за приемите по съответните мерки в стратегията, която се обявява с цел информиране на заинтересованите лица за предстоящите приеми. Следва подготовка, активиране и обявяване на процедура за прием на проектни предложения, което включва одобрени от управителния съвет на МИГ - обява за прием на проектни предложения и насоки и образци на документи за кандидатстване по съответната мярка от стратегията за ВОМР. Подбора (оценката) на проектни предложения се извършва от комисия за подбор на проектни предложения при МИГ, след изтичане на крайният срок на приема. След приключване на оценката на проектните предложения, МИГ изпраща цялата процедура на Държавен фонд „Земеделие” за проверка на извършената оценка. След одобрението на проектните

предложения от Държавен фонд „Земеделие", се сключва административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за изпълнение на проектното предложение. МИГ ще извършва постоянен мониторинг и контрол на изпълнението на проектите от страна на бенефициентите, като при наличие на проблем и несъответствие ще бъдат предприемани съответните действия и мерки. Мониторингът на изпълнението на финансираните проектни предложения е от изключителна важност за проследяването на целия процес по изпълнение на стратегията за ВОМР, и напредъкът към постигането на целите ѝ.

Дейностите за популяризиране на стратегията за ВОМР на територията на нейното изпълнение, са другата важна част от задълженията на МИГ, свързани с изпълнението на стратегията за ВОМР и постигане на заложените цели. Тези дейности са свързани с работа с местната общност и активното ѝ включване в процеса на прилагане на стратегията на територията – от една страна като кандидати, от друга страна – като участници в редица събития, свързани с този процес. Целта на МИГ е възможно най-масово участие на местното население в събитията, които се организират – информационни срещи, семинари, обучения, консултации, конференции, анкети, интервюта и др., които от една страна представят подхода ВОМР и неговите възможности, а от друга страна събират обратна връзка от страната на местната общност, отчитайки постигнатото въздействие от прилагането на стратегията за ВОМР.

5. Описание на мерките: *(не повече от 4 страници за всяка мярка)*

Въз основа на извършените проучвания и анализи, идентифициращи състоянието и потенциала за развитие на територията на МИГ, нейните специфични характеристики, както и потребностите на местната общност, определени съвместно с всички заинтересовани страни, след проведени публични информационни събития и обществени обсъждания, сдружение Местна инициативна група – Любимец – Ивайловград, планира в стратегията за Водено от общностите местно развитие за периода до 31 декември 2027 година, мерки и дейности, финансирани от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), които на този етап ще имат най-голяма добавена стойност за местната общност и икономика.

Мярка 1 „Инвестиции в земеделски стопанства".

1. Описание на целите на мярката:

- Повишаване устойчивостта и конкурентоспособността на земеделските стопанства.
- Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер.
- Насърчаване на устойчивата и качествена заетост.
- Съхраняване и опазване на околната среда.

Целите на мярката кореспондират със следните специфични цели на стратегията за ВОМР, а именно: специфична цел 3 Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер; специфична цел 4 Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности; специфична цел 6 Насърчаване на устойчива и качествена заетост и частично съответстват на специфична цел 7 по отношение опазването на околната среда.

2. Допустими кандидати:

Земеделски стопани, регистрирани по реда на Закона за подпомагане на земеделските производители - физически лица или юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите.

3. Допустими дейности:

Допустимите за финансиране по мярката са дейности, свързани с развитието на земеделските стопанства:

а) Дейности в земеделските стопанства, свързани с производството на селскостопански продукти включени в приложение I на Договора за функционирането на Европейския съюз или памук, с изключение на риба и рибни продукти.

б) Дейности в земеделските стопанства, насочени към опазване на компонентите на околната среда за биологично производство и прецизно/интелигентно/цифрово земеделие.

в) Други дейности, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115:

- за модернизация и механизация /инвестиции във физически активи/, свързана с намаляване на производствените разходи и повишаване производителността на труда;
- за постигане съответствие с нововъведени стандарти на Общността приложими за съответните стопанства;
- по изграждане, реконструкция/рехабилитация на съоръжения и закупуване и монтиране на оборудване;
- пряко свързани с подобряване на енергийната ефективност на стопанствата;
- за съхранение на земеделската продукция с цел запазване качеството на продукцията;
- по изграждане/реконструкция/закупуване на машини и съоръжения за опазване на околната среда, включително за съхранение на оборска тор;
- за недвижима собственост, свързана с дейността на земеделските стопанства;
- за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия;
- за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ - водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление за нуждите на земеделските стопанства;
- насочени към надвишаване на изискванията за хуманно отношение към животните и повишаване на биосигурността.

Подкрепа се предоставя за материални и нематериални инвестиции в новосъздадени и съществуващи земеделските стопанства за покриване нуждите на същите, съобразени с техният капацитет.

Дейностите по проект са допустими за финансиране, в случай че бъде доказана устойчивост и финансова жизнеспособност. Кандидатите представят разработен бизнес план, доказващ: устойчивост и финансова жизнеспособност на проекта; подобряване на дейността на земеделското стопанство, или развитие на дейностите в земеделското стопанство, чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности; съответствие на материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение с параметрите и дейностите, обект на подпомагане.

4. Допустими разходи:

Допустими за финансиране по мярката, са инвестиционни разходи, съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115:

а) Разходи за строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване.

б) Разходи за закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане, включително безпилотни летателни системи и прилежащия към тях инвентар.

в) Общи разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер до 12% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение.

г) Разходи за компютърен софтуер.

д) Разходи за други нематериални активи, различни от софтуер (книги, филми и др.).

е) Разходи за специализирани превозни и транспортни средства, свързани с основната дейност на проекта.

ж) Разходи за основни земеделски инвестиции, когато са свързани със социално земеделие.

з) Разходи за закупуване на земя на стойност до 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта.

и) Разходи за закупуване на сгради на стойност до 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта.

й) Други разходи, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115: разходи за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия.

5. Финансови параметри за проектните предложения:

Минималният размер на общите допустими разходи за финансиране на един проект е левовата равностойност на **2 500 евро.**

Максималният размер на общите допустими разходи за финансиране на един проект е до левовата равностойност на **100 000 евро.**

6. Интензитет на финансовата помощ:

Интензитетът на безвъзмездната финансова помощ е 50 % от общите допустими разходи.

7. Критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение:

КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР	ТОЧКИ	
1. Проектно предложение, представено от земеделско стопанство разположено на територията на необлагодетелствани райони с природни и други ограничения и/или в места по Натура 2000. (Най-малко 70 % от обработваемите площи на земеделското стопанство и/или животновъден/и обект/и са разположени на територията на необлагодетелствани райони с природни и други ограничения и/или в места по Натура 2000).	**2**	
2. Проектни предложения с инвестиции и дейности представени от много малки, малки и средни земеделски стопанства (отчита се една от възможностите):		**3**
2.1. Проектно предложение с инвестиции и дейности, представено от много малко земеделско стопанство - с икономически размер на стопанството, измерен в СПО до 8 000 евро включително.	3	
2.2. Проектно предложение с инвестиции и дейности, представено от малко земеделско стопанство - с икономически размер на стопанството, измерен в СПО от над 8 000 до 30 000 евро включително.	2	

2.3. Проектно предложение с инвестиции и дейности, представено от средно земеделско стопанство - с икономически размер на стопанството, измерен в СПО от над 30 000 до 170 000 евро включително.	1	
3. Проектното предложение създава заетост (отчита се една от възможностите):		**3**
3.1. Едно ново работно място.	1	
3.2. Две нови работни места.	2	
3.3. Над две нови работни места.	3	
4. Проектно предложение на земеделски стопанин (физическо лице) - млад земеделски стопанин и/или жена, и/или представител на уязвима/малцинствена група (сумират се т. 4.1, т. 4.2 и т. 4.3).		**3**
4.1. Проектно предложение на млад земеделски стопанин (към момента на подаването на проектното предложение, земеделският стопанин е на възраст не повече от 40 навършени години.)	1	
4.2. Проектно предложение на земеделски стопанин – жена.	1	
4.3. Проектно предложение на земеделски стопанин, представител на уязвима/малцинствена група.	1	
5. Проектно предложение с инвестиции и дейности, осигуряващи опазване на компонентите на околната среда, включително ВЕИ. (Най-малко 15 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с инвестиции, осигуряващи опазване на компонентите на околната среда, включително ВЕИ.)		**2**
6. Проектно предложение с инвестиции и дейности, насочени в сектор "Плодове и зеленчуци", и/или сектор "Животновъдство", и/или сектор "Етеричномаслени и медицински култури". (Над 50 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са насочени към секторите посочени в критерия за оценка.)		**2**
Максимален брой точки		**15**
Минимален праг на преминаване		**5**

За да бъде одобрено, класирано и предложено за финансиране едно проектно предложение е необходимо да получи **минимум 5 точки** при оценка по критериите за подбор.

Мярка 2 „Инвестиции в преработка на селскостопански продукти“.

1. Описание на целите на мярката:

- Повишаване на конкурентоспособността и устойчивостта на земеделските стопанства и предприятията за преработка на земеделски продукти.
- Повишаване производителността на труда, подобряване на качеството, добавяне на стойност при преработката на земеделска продукция.

Целите на мярката кореспондират със следните специфични цели на стратегията за ВОМР, а именно: специфична цел 3 Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер; специфична цел 4 Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа

за алтернативни дейности; специфична цел 6 Насърчаване на устойчива и качествена заетост и частично съответстват на специфична цел 7 по отношение опазването на околната среда.

2. Допустими кандидати:

2.1. Земеделски стопани - физически лица или юридически лица, регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите, които трябва да са регистрирани като земеделски стопани по Закона за подпомагане на земеделските производители от най – малко 12 месеца преди датата на кандидатстването за подпомагане и да не са прекратявали своята дейност в този период.

2.2. Преработватели на селскостопански продукти - физически или юридически лица регистрирани по Търговския закон, осъществяващи дейност по преработка на селскостопански продукти съгласно Закона за храните.

3. Допустими дейности:

Допустими за подпомагане по мярката са инвестиции в материални и нематериални активи, имащи отношение към подобряване на цялостната дейност на земеделските стопанства и предприятията за преработка на земеделски продукти, включващи:

а) Дейности за преработката и/или маркетинг /предлагането на пазара на продукти/, описани в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз и памук в следните сектори: мляко и млечни продукти, включително яйца от птици; месо и месни продукти; плодове и зеленчуци, включително гъби; пчелен мед; зърнени, мелничарски и нишестени продукти; растителни и животински масла и мазнини; технически и медицински култури, включително маслодайна роза и билки; готови храни за селскостопански животни; гроздова мъст, вино и оцет.

Съответствието на проектните предложения със секторите се определя въз основа на селскостопанските продукти, за чиято преработка и/или маркетинг се кандидатства, както и получените крайни продукти.

б) Дейности за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда и свързани с преработката на сертифицирани биологични продукти.

в) Други дейности, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115:

- свързани с процеси и технологии за производство на продукти, включително такива свързани с къси вериги на доставка;
- свързани с изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи, необходими за производството и маркетинга;
- инсталиране на нови машини и оборудване за подобряване на производствения процес и маркетинга;
- свързани с инвестиции в активи за съхранение, преработка, пакетиране, охлаждане, замразяване и сушене с цел запазване качеството на продукцията и суровината;
- свързани с инвестиции в специализирани транспортни средства за превоз на суровини и/или готова продукция, включително хладилни транспортни средства;
- свързани с внедряването на системи за управление на качеството;
- за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ - водна, вятърна, слънчева, геотермална енергия и остатъчна/отпадъчна биомаса) за собствено потребление, когато същите не надхвърлят необходимото количество енергия за покриване нуждите от захранване на земеделското стопанство или предприятието на кандидата по място на извършване на допустимите дейности;

- свързани с инвестиции за постигане съответствие със стандартите на Общността и модернизиране/оборудване на съоръжения за опазване на компонентите на околната среда включително пречиствателни съоръжения, съоръжения за третиране на отпадъци, съоръжения за съхраняване или оползотворяване на различни отпадъчни суровини от селскостопански продукти получени в резултат на извършваната преработка.

Дейностите по проект са допустими за финансиране, в случай че бъде доказана устойчивост и финансова жизнеспособност. Кандидатите представят разработен бизнес план, доказващ: устойчивост и финансова жизнеспособност на проекта; подобряване на дейността на земеделското стопанство (предприятието), или развитие на дейностите в земеделското стопанство (предприятието), чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности; съответствие на материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение с параметрите и дейностите, обект на подпомагане.

4. Допустими разходи:

Допустими за финансиране по мярката са инвестиционни разходи, съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115:

а) Разходи за строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване.

б) Разходи за закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане, включително безпилотни летателни системи и прилежащия към тях инвентар.

в) Общи разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер до 12% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение.

г) Разходи за компютърен софтуер.

д) Разходи за други нематериални активи, различни от софтуер (книги, филми и др.).

е) Разходи за специализирани превозни и транспортни средства, свързани с основната дейност на проекта.

ж) Разходи за основни земеделски инвестиции, когато са свързани със социално земеделие.

з) Разходи за закупуване на земя на стойност до 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта.

и) Разходи за закупуване на сгради на стойност до 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта.

5. Финансови параметри за проектните предложения:

Минималният размер на общите допустими разходи за финансиране на един проект е левовата равностойност на **2 500 евро.**

Максималният размер на общите допустими разходи за финансиране на един проект е до левовата равностойност на **100 000 евро.**

6. Интензитет на финансовата помощ:

Интензитетът на безвъзмездната финансова помощ е 50 % от общите допустими разходи.

7. Критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение:

КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР	ТОЧКИ
1. Проектно предложение, в което преобладаващата част (най – малко 51%) от предвидените за преработка селскостопански продукти са	**2**

произведени в земеделското стопанство на кандидата.		
2. Проектно предложение с инвестиции и дейности за преработка на селскостопански продукти от секторите: "Плодове и зеленчуци", „Месо и месни продукти“, "Мляко и млечни продукти". (Над 50 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта, са насочени към секторите посочени в критерия за оценка.)		**2**
3. Проектното предложение създава заетост (отчита се една от възможностите).		**3**
3.1. Едно ново работно място.	1	
3.2. Две нови работни места.	2	
3.3. Над две нови работни места.	3	
4. Проектно предложение на млад земеделски стопани или преработвател, и/или жена и/или представител на уязвима/малцинствена група, когато е физическо лице. Когато кандидата е юридическо лице, управителят и/или собственика на дружеството трябва да отговаря на посочените изисквания (сумират се т. 4.1, т. 4.2 и т. 4.3).		**3**
4.1. Проектно предложение на млад земеделски стопанин или преработвател, който към момента на подаването на проектното предложение е на възраст не повече от 40 навършени години.	1	
4.2. Проектно предложение на земеделски стопанин или преработвател – жена.	1	
4.2. Проектно предложение на земеделски стопанин или преработвател, представител на уязвима/малцинствена група.	1	
5. Проектно предложение с инвестиции и дейности, осигуряващи опазване на компонентите на околната среда, включително ВЕИ. (Най-малко 15 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с инвестиции, осигуряващи опазване на компонентите на околната среда, включително ВЕИ.)		**2**
Максимален брой точки		**12**
Минимален праг на преминаване		**4**

За да бъде одобрено, класирано и предложено за финансиране едно проектно предложение е необходимо да получи **минимум 4 точки** при оценка по критериите за подбор.

Мярка 3 „Инвестиции в неселскостопански дейности“.

1. Описание на целите на мярката:

- Повишаване конкурентоспособността на територията, чрез развитие на конкурентоспособен местен бизнес и занаятчийство, създаване на заетост и диверсификация на неселскостопанските дейности.
- Развитие на икономически дейности, свързани с производство, търговия, услуги, преработващата промишленост и други.

Целите на мярката кореспондират със следните специфични цели на стратегията за ВОМР, а именно: специфична цел 3 Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер;

специфична цел 4 Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности; специфична цел 5 Подкрепа за въвеждането на иновации специфична цел 6 Насърчаване на устойчива и качествена заетост и специфична цел 7 Съхраняване и опазване на околната среда, използване потенциала на културното наследство и развитие на туризма.

2. Допустими кандидати:

2.1. Микро и малки предприятия.

Микро и малките предприятията, допустими за подпомагане трябва да отговарят на следните условия:

- да бъдат регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон или Закона за кооперациите;
- да отговарят на определението за микро предприятие или малко предприятие, съгласно дефиницията на Закона за малките и средни предприятия (ЗМСП).

2.2. Физически лица.

Физическите лица са допустими за подпомагане само за инвестиции в неземеделски дейности, които са насочени към развитие на занаяти, при условие, че са регистрирани по Закона за занаятите като упражняващи занаят/и са вписани в регистър БУЛСТАТ по реда на Закона за регистър БУЛСТАТ.

3. Допустими дейности:

Инвестициите допустими за подпомагане по мярката, трябва да са свързани с развитие на услуги в различни сектори на икономиката и други производствени неземеделски дейности, производство на продукти, които не са включени в Приложение I от Договора за функциониране на Европейския съюз, както и дейности, които са насочени към развитие на занаяти. Допустими за финансиране са:

а) Неселскостопански дейности, свързани с:

- осигуряване на възможност за развитите на различни бизнес модели и икономически дейности;
- информационния и технологичен сектор и създаването на творчески продукти;
- използване на потенциала на населените места в селските райони, като например природни, исторически, културни и екологични дадености, включително туристически услуги, които създават условия за съживяване на местната икономиката;
- стимулиране на творческите занаяти, които са част от културното наследство и традиции;
- в областта на здравеопазването и социалните услуги.

б) Алтернативни неселскостопански дейности:

- технология за преработка на отпадъци в предприятията, образувани от собствената им дейност, включително текстил, полимерни и каучукови отпадъци, електроуреди и др.;
- ограничаване и намаляване на пластмасовите опаковки и пластмасовите изделия за еднократна употреба, внедряване на технологии за осигуряване на съответствие на пластмасовите изделия с европейските изисквания за пластмасите за еднократна употреба, внедряване на многократни и алтернативни продукти и материали, вкл. биоразградими/рециклируеми/зелени опаковки;
- намаляване на използваните суровини и материали, използване на алтернативни такива, както и на естествени и възобновяеми биоресурси вместо синтетични суровини в

производството с цел намаляване на отпадъчния отпечатък върху природните ресурси и преход към биоикономика.

в) Други дейности, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115:

- Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение I от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали).
- Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.).
- Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление, когато същите не надхвърлят необходимото количество енергия за покриване нуждите от захранване на предприятието/обекта на кандидата по място на извършване на допустимите дейности.
- Други неземеделски дейности.

Дейностите по проект са допустими за финансиране, в случай че бъде доказана устойчивост и финансова жизнеспособност. Кандидатите представят разработен бизнес план, доказващ: устойчивост и финансова жизнеспособност на проекта; подобряване на дейността на кандидата или развитие на нова/и дейност/и, чрез прилагане на планираните инвестиции и дейности; съответствие на материалните и нематериалните инвестиции включени в проектното предложение с параметрите и дейностите, обект на подпомагане.

В рамките на мярката не се финансират дейности, които водят до осъществяване на селскостопанска дейност или резултата от дейността е продукт, включен в Приложение I на Договора за функциониране на Европейския съюз.

4. Допустими разходи:

Допустими за финансиране по мярката са инвестиционни разходи, съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115:

а) Разходи за строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване.

б) Разходи за закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане, включително безпилотни летателни системи и прилежащия към тях инвентар.

в) Общи разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер до 12% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение.

г) Разходи за компютърен софтуер.

д) Разходи за други нематериални активи, различни от софтуер (книги, филми и др.).

е) Разходи за специализирани превозни и транспортни средства, свързани с основната дейност на проекта.

ж) Разходи за закупуване на земя на стойност до 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта.

з) Разходи за закупуване на сгради на стойност до 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта.

5. Финансови параметри за проектните предложения:

Минималният размер на общите допустими разходи за финансиране на един проект е левовата равностойност на **2 500 евро.**

Максималният размер на общите допустими разходи за финансиране на един проект е до левовата равностойност на **100 000 евро.**

6. Интензитет на финансовата помощ:

Интензитетът на безвъзмездната финансова помощ е 50 % от общите допустими разходи.

7. Критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение:

КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР		ТОЧКИ
1. Проектно предложение с инвестиции и дейности в областта на здравеопазването, социалните услуги или опазването на околната среда, включително ВЕИ. (Най-малко 15 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с инвестиции в дейности от посочените области.)		**2**
2. Проектно предложение на кандидат, който има регистриран постоянен адрес – за физическите лица, и седалище за еднолични търговци и юридически лица, на територията на действие на МИГ, не по-малко от 18 месеца, преди датата на подаване на проектното предложение.		**3**
3. Проектното предложение създава заетост (отчита се една от възможностите).		**3**
3.1. Едно ново работно място.	1	
3.2. Две нови работни места.	2	
3.3. Над две нови работни места.	3	
4. Проектно предложение, представено от кандидат жена и/или младеж, и/или лице в неравностойно положение, и/или представител на уязвима/малцинствена група, когато е физическо лице. Когато кандидата е юридическо лице, управителят и/или собственика на дружеството трябва да отговаря на посочените изисквания, включително и минимум последните 12 месеца преди датата на подаване на проектното предложение (сумират се т. 4.1, т. 4.2 и т. 4.3).		**3**
4.1. Проектно предложение на кандидат – жена.	1	
4.2. Проектно предложение на младеж, който към момента на подаването на проектното предложение е на възраст не повече от 35 навършени години.	1	
4.3. Проектно предложение на лице в неравностойно положение и/или представител на уязвима/малцинствена група.	1	
5. Проектно предложение, представено от кандидат микро предприятие.		**1**
6. Проектно предложение с инвестиции, свързани основно с производствена дейност.		**1**
7. Проектно предложение, насочено към създаването/развитието на занаят.		**3**
8. Проектното предложение е иновативно - включва дейности за създаването на нов за територията на МИГ продукт или услуга.		**2**
Максимален брой точки		**18**
Минимален праг на преминаване		**4**

За да бъде одобрено, класирано и предложено за финансиране едно проектно предложение е необходимо да получи **минимум 4 точки** при оценка по критериите за подбор.

Мярка 4 „Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура“.

1. Описание на целите на мярката:

- Създаване и обновяване на малка по мащаби публична инфраструктура, подобряване облика и жизнената среда в населените места от територията на МИГ - Любимец – Ивайловград.
- Подкрепа за развитието на основни услуги за населението, насочени към социалното, културно и духовно развитие на населението и подобряване качеството на живот.
- Опазване и популяризиране на природните дадености на територията и създаване на по-добри условия за развитието на туризма.

Целите на мярката кореспондират със следните специфични цели на стратегията за ВОМР, а именно: специфична цел 1 Подобряване на условията на живот на териториите на местните общности; специфична цел 2 Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот и специфична цел 7 Съхраняване и опазване на околната среда, използване потенциала на културното наследство и развитие на туризма.

2. Допустими кандидати: Община Ивайловград и Община Любимец.

3. Допустими дейности:

а) Дейности, свързани с основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура.

б) Допустими за услуги за широко обществено ползване са дейности, извършвани върху имоти публична общинска собственост.

в) Запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони.

г) Дейности свързани с отдих, туристическа информация и малка по мащаб туристическа инфраструктура.

д) Други дейности, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115:

- Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи улици и тротоари и съоръженията и принадлежностите към тях. Дейности за строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи, улици, тротоари и съоръжения, и принадлежностите към тях са допустими, ако са изградени или реконструирани ВиК системите или не се предвижда да се изграждат или реконструират ВиК системи за период от седем години от датата на кандидатстване.
- Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение.
- Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, включително и дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) за собствено потребление, когато същите не надхвърлят необходимото количество енергия за покриване нуждите на обектите, в които се предоставят обществени услуги.
- Изграждане и/или обновяване на площи за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществените потребности.
- Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура.
- Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот.

Допустими за финансиране са проекти с непроизводствени дейности, в случай че не генерират приходи. Когато дейностите по проекта генерират приходи, същите се разходват само за нестопанските и/или социалните цели на кандидата и са свързани изцяло с целите на проекта. Към проектното предложение се представя анализ разходи—ползи, от който следва

да е видно, че проекта няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта.

Проектите и дейностите по тях, следва да отговарят на приоритетите на плана за интегрирано развитие на съответната община.

4. Допустими разходи:

Допустими за финансиране по мярката са инвестиционни разходи, съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115:

а) Разходи за строително-монтажни работи за изграждане, ремонт, реконструкция, преустройство, поддръжка или възстановяване.

б) Разходи за закупуване на нови машини, съоръжения, оборудване и обзавеждане.

в) Общи разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор в размер до 12% от общия размер на допустимите разходи по проектното предложение.

г) Разходи за компютърен софтуер.

д) Разходи за други нематериални активи, различни от софтуер (книги, филми и др.).

е) Разходи за специализирани превозни и транспортни средства, свързани с основната дейност на проекта;

ж) Разходи за закупуване на земя на стойност до 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта.

з) Разходи за закупуване на сгради на стойност до 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта.

5. Финансови параметри за проектните предложения:

Минималният размер на общите допустими разходи за финансиране на един проект е левовата равностойност на **2 500 евро.**

Максималният размер на общите допустими разходи за финансиране на един проект е до левовата равностойност на **200 000 евро.**

6. Интензитет на финансовата помощ:

Интензитетът на безвъзмездната финансова помощ е на 100 % от общата стойност на допустимите разходи.

7. Критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение:

КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР	ТОЧКИ
1. Проектното предложение включва дейности, които ще се изпълняват на територията на повече от едно населено място на територията на МИГ.	**2**
2. Резултатите от проектното предложение са в пряка полза за деца и/или младежи, и/или жени, и/или социално уязвими групи.	**2**
3. Проектно предложение с инвестиции и дейности, осигуряващи опазване на компонентите на околната среда, включително ВЕИ. (Най-малко 15 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с инвестиции осигуряващи опазване на компонентите на околната среда, включително инвестиции за ВЕИ.)	**1**
4. Проектно предложение с включени инвестиции за достъпна среда.	**2**
5. Проектно предложение с инвестиции, водещи до по-голяма завършеност на инфраструктурата (допълняемост на инвестициите)	**2**

Максимален брой точки	**9**
Минимален праг на преминаване	**3**

За да бъде одобрено, класирано и предложено за финансиране едно проектно предложение е необходимо да получи **минимум 3 точки** при оценка по критериите за подбор.

Мярка 5 „Подкрепа на местни инициативи за развитие на териториалната идентичност и потенциал“.

1. Описание на целите на мярката:

Мярката цели да насърчи реализирането на местни инициативи за развитието на териториалната идентичност и потенциал, насочени към:

- Опознаване, съхраняване и популяризиране на местното природно и културно-историческо наследство. Популяризиране на туристическия потенциал на територията.
- Стимулиране развитието на творчески дейности и разнообразяване културния живот в населените места.
- Подкрепа за развитието на спорта и младежките дейности.

Целите на мярката кореспондират със следните специфични цели на стратегията за ВОМР, а именно: специфична цел 1 Подобряване на условията на живот на териториите на местните общности; специфична цел 2 Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот; специфична цел 3 Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер; специфична цел 5 Подкрепа за въвеждането на иновации и специфична цел 7 Съхраняване и опазване на околната среда, използване потенциала на културното наследство и развитие на туризма.

2. Допустими кандидати:

2.1. Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани по Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

2.2. Читалища, регистрирани по Закона за народните читалища.

3. Допустими дейности:

Допустими за финансиране по мярката са непроизводствени дейности:

а) Запазването на духовния и културния живот на населението в селските райони.

б) Други дейности, които не противоречат на условията на Регламент (ЕС) 2021/2115:

- Дейности, свързани със съхранение и популяризиране на местния фолклор, на историческото и културното наследство, в т.ч. изработване на материали във връзка с документиране и/или промотиране на нематериалното културно наследство.
- Осигуряване на възможност за развитие на творчески дейности, изкуства и други дейности за разнообразяване на културния живот на населението.
- Дейности за насърчаване на развитието на спорта и младежките инициативи.
- Дейности с добавена стойност за развитието на туризма (популяризиране/ маркетинг/ реклама).

Допустими за финансиране са проекти с непроизводствени дейности, в случай че не генерират приходи. Когато дейностите по проекта генерират приходи, същите се разходват само за нестопанските и/или социалните цели на кандидата и са свързани изцяло с целите на проекта. Към проектното предложение се представя анализ разходи—ползи, от който следва

да е видно, че проекта няма да генерира приходи, или ако генерира, същите се разходват само за нестопанските цели на кандидата, свързани изцяло с целите на проекта.

Проектите и дейностите по тях, следва да съответстват на целите и предмета на дейност, заложени в учредителния акт или устава на кандидата.

4. Допустими разходи:

Допустими за финансиране по мярката са разходи за инвестиции в непроизводствени дейности, съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115:

а) Разходи за закупуване на нови съоръжения, оборудване и обзавеждане.

б) Разходи за закупуване на спортна екипировка, спортни уреди и пособия.

в) Разходи за закупуване на народни носии и/или друго сценично облекло, декори, реквизити и/или сценично оборудване, музикални инструменти и други за развитието на творчески дейности и изкуства.

г) Разходи за нематериални активи, включително разходи за популяризиране на дейностите по проекта – отпечатване на брошури, изготвяне на информационни материали, в това число информационни табели и билбордове.

д) Разходи за хонорари на консултанти по проекта.

5. Финансови параметри за проектните предложения:

Минималният размер на общите допустими разходи за финансиране на един проект е левовата равностойност на **2 500 евро.**

Максималният размер на общите допустими разходи за финансиране на един проект е до левовата равностойност на **25 000 евро.**

6. Интензитет на финансовата помощ:

Интензитетът на безвъзмездната финансова помощ е на 100 % от общата стойност на допустимите разходи.

7. Критерии за подбор на проектите, тяхната тежест и минимален праг за одобрение:

КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР	ТОЧКИ
1. Проектното предложение включва дейности, които ще се изпълняват на територията на селата на МИГ.	**2**
2. Резултатите от проектното предложение са в пряка полза за деца и/или младежи, и/или жени, и/или социално уязвими групи.	**2**
3. Проектното предложение е с добавена стойност за развитието на туризма на територията на МИГ.	**1**
4. Проектното предложение включва дейности, насочени към развитие на спорта.	**2**
5. Проектното предложение включва дейности, насочени към развитието на творчески дейности, изкуства и/или съхраняване на местното културно и историческо наследство	**2**
6. Проектното предложение е иновативно: - включва дейности за създаването на нов за територията на МИГ продукт или услуга, и/или - включва дейности, които предоставят възможност за нова за територията на МИГ форма на използване на природните ресурси и/или културно-историческото наследство.	**1**
Максимален брой точки	**10**

Минимален праг на преминаване	**3**

За да бъде одобрено, класирано и предложено за финансиране едно проектно предложение е необходимо да получи **минимум 3 точки** при оценка по критериите за подбор.

Недопустими за подкрепа чрез стратегията за ВОМР разходи:

Съгласно чл. 73 от Регламент (ЕС) № 2021/2115 и чл. 64 от Регламент (ЕС) № 2021/1060, глава 5 „Финансово управление и контрол“, раздел I от ЗУСЕФСУ и ПМС № 86 от 2023г., не са допустими за финансиране по проекти от стратегията за ВОМР, следните разходи:

1. за закупуване на права за селскостопанска продукция и закупуване на права за получаване на плащане;

2. за закупуване на земя на стойност над 10 % от общите допустими разходи за съответната операция, свързани с основната дейност на проекта;

3. за закупуване на животни и закупуване на едногодишни растения и тяхното засаждане;

4. за лихви по дългове, с изключение на свързани с безвъзмездни средства, отпуснати под формата на лихвени субсидии или субсидии за гаранционни такси;

5. за инвестиции в широкомащабна инфраструктура;

6. за инвестиции в залесяване, които не са съвместими с целите, свързани с околната среда и климата, в съответствие с принципите за устойчиво управление на горите, разработени в общоевропейските насоки за залесяване и повторно залесяване;

7. за инвестиции и дейности, които не са в съответствие с мерките и условията, посочени в становището за екологична оценка на СПРЗСР;

8. за инвестиции и дейности, за които не е налице акт на компетентните органи по околна среда по реда и условията на глава шеста от Закона за опазване на околната среда и/или чл. 31 на Закона за биологичното разнообразия и при съобразяване с условията и мерките в съответния акт;

9. за закупуване и/или инсталиране на оборудване, машини и съоръжения втора употреба;

10. за закупуване на лизинг на недвижима собственост;

11. за данък върху добавена стойност (ДДС), с изключение на невъзстановим ДДС, когато е поет действително и окончателно от кандидатите;

12. за оперативни разходи, включително разходи за поддръжка, наеми, застраховка, както и други разходи, възникнали при изпълнение на договори за лизинг, марж/печалба за лизингодателя, разходи за лихви, разходи за неустойки и такси, режийни разходи;

13. за банкови такси, разходи за гаранции, изплащане и рефинансиране на лихви;

14. за принос в натура;

15. за изследвания за разработване на нови продукти, процеси и технологии;

16. за търговия на дребно;

17. за закупуване, включително чрез финансов лизинг, на нови машини и оборудване, включително компютърен софтуер, за частта над пазарната им стойност;

18. за сертификация по HACCP (Анализ на опасностите и контрол на критичните точки) и по други международно признати стандарти;

19. които представляват обикновена подмяна;

20. свързани с плащания в брой;

21. за общи разходи, извършени преди 01.01.2023 г.;

22. за закупуване на превозни и транспортни средства, с изключение на специализирани такива;

23. предвиждащи фиксирани плащания и мерки, свързани със схеми за плащания на площ;

24. за инфраструктура, свързана с пътища и/или водопреносни и канализационни системи, когато не са част от по-голям проект или не са свързани с дейности, отговарящи на концепцията за интелигентни селища;

25. за основни земеделски инвестиции, с изключение на такива, предвидени за социално земеделие и/или такива, свързани с колективни инвестиции;

„Основни земеделски инвестиции“ - самоходна техника за обработка на почвата, прибиране и/или съхранение на реколтата, отглеждане на растениевъдна и животновъдна продукция – колесни трактори, верижни трактори, специализирани самоходни машини (силажокомбайни, зърнокомбайни и др.) и друг вид самоходни машини с мощност по-голяма от 50 к.с., включително и когато те се използват в животновъдните обекти. Прикачен инвентар не се третира като основни земеделски инвестиции.

26. за изграждане/ремонт/реконструкция на места за настаняване;

27. за напоителни инсталации;

28. за закупуване на земя и сгради на стойност, надвишаваща стойността на данъчната оценка;

29. за строителна техника, включително самоходни машини, когато проектът е свързан със земеделска дейност, включително животновъдни обекти и складове за съхранение на продукция;

30. извършени преди подаване на проектното предложение, с изключение на общите разходи, свързани с основните разходи по проекта като хонорари на архитекти, инженери и консултанти, предпроектни проучвания, придобиване на патентни права и лицензи, авторски права и строителен надзор.

Други специфични условия по мерките от стратегията за ВОМР:

1. Допустими са кандидати/бенефициенти по стратегията за ВОМР, които имат постоянен адрес или седалище на територията на действие на МИГ – Любимец - Ивайловград.

2. Проектите и дейностите по тях се изпълняват на територията на МИГ – Любимец - Ивайловград, като резултатът от изпълнението от дейностите следва да е в полза на територията на МИГ.

3. Всички дейности, допустими за подпомагане по мерките от стратегията са допустими за финансиране, в случай че не оказват отрицателно въздействие върху околната среда по Закона за опазване на околната среда.

4. Не са допустими за финансиране дейности, които са физически завършени или изцяло осъществени преди подаването на проектното предложение (формуляра за кандидатстване).

5. Разходи за хонорари на консултанти по проекта (които са част от общите разходи, свързани с основните разходи по проекта), извършени както в процеса на подготовка на проекта, преди подаване на проектното предложение, така и по време на неговото изпълнение, не следва да надхвърлят 5% от общия размер на допустимите основни разходи по проектното предложение.

6. Курсът на еврото, който се прилага за изчисление по стратегията, в т.ч. на минималния и максималния размер на общите допустими разходи за финансиране на проект е 1,9558 лева за 1 евро.

Мярка „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“.

1. Допустими дейности:

Допустими за финансиране по мярката са дейности за сътрудничество и подготовка за него, които допринасят за развитието на териториите на МИГ, чрез взаимодействие и реализиране на съвместни проекти и включват:

а) Разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. разходи за материални и нематериални активи.

б) Извършване на изследвания, проучвания и анализи, директно свързани със съвместния продукт/услуга/дейност.

в) Реализиране на промоционални и маркетингови кампании.

г) Организиране на заседания, обучения, семинари, съвместни събития, срещи с потенциални партньори или партньори по проекта.

д) Извършване на информационни кампании, включващи организиране на срещи, конференции, публикуване и излъчване в медиите.

е) Дейности по координация (извършване на разходи за наемане на допълнителен персонал, пътни разходи, разходи за нощувки и храна, хонорари за експерти, разходи за превод, разходи за комуникация).

Дейностите за сътрудничество трябва да отговарят на следните условия за допустимост:

- Да са свързани и да водят до развитието на териториите, обхванати в конкретните стратегии на МИГ.
- Да съответстват на и да допринасят за постигане целите и приоритетите на стратегиите за ВОМР на съответните местни инициативни групи и СПРЗСР.
- Да се изпълняват съгласно сключено споразумение между най-малко двама партньори - МИГ от България и/или МИГ, изпълняващи стратегии за ВОМР от друга държава – членка от ЕС.
- В партньорството за дейностите по сътрудничество могат да участват и други юридически лица от страната и чужбина със собствен финансов принос.

2. Допустими разходи:

За дейности за сътрудничество и подготовка за него са допустими следните разходи за:

а) разработване на съвместен продукт/услуга/дейност, вкл. материални и нематериални инвестиции;

б) строително-монтажни или строително-ремонтни работи на територията на партньорите от Република България;

в) други материални и нематериални активи;

г) изследвания и проучвания, директно свързани със сътрудничеството, включително за издаване на становища;

д) възнаграждения за външни експерти – физически или юридически лица за изпълнение на дейности, включително за преводачи;

е) възнаграждения, свързани с координацията на планираните дейности на служители на МИГ;

ж) промоционални и маркетингови кампании за съвместния продукт/услуга;

з) организиране и провеждане на обучения, семинари, съвместни събития и партньорски срещи;

и) информираност – създаване на интернет страница за проекта, публикации в регионални медии, информационни конференции;

й) публичност – изготвяне и разпространение на информационни материали и осигуряване на публичност, в т.ч. информационни табели;

к) командировки на служителите на МИГ, експерти по проекта, включително преводачи, членове на колективния управителен орган и членове на колективния върховен орган на МИГ, както и други участници от територията в дейности, свързани с изпълнението на проекта, съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.);

л) преводи (писмени и симултанни);

м) пощенски и куриерски услуги;

н) такси за издаване на документи, свързани с изпълнението на проекта.

3. Общ размер на финансовата помощ по мярката - 134 960 лева.

С изпълнението на Мярка „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“ се цели развитие на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград, чрез осъществяване на съвместни дейности, допринасящи за устойчивото развитие на местната общност и подпомагащи постигането на целите на стратегията за ВОМР. Изпълнението на мярката и планираните дейности ще допринесе за постигане на специфична цел 3 Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер, специфична цел 7 Съхраняване и опазване на околната среда, използване потенциала на културното наследство и развитие на туризма и специфична цел 8 Създаване и укрепване на административен капацитет за работа с проекти с европейско финансиране на местно ниво, на настоящата стратегия.

Мярка „Управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране.

1. Допустими дейности:

а) Дейности по управление, мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР, включително улесняването на обмена между заинтересованите страни.

б) Дейности по популяризиране на стратегията за ВОМР.

2. Допустими разходи:

За управление, мониторинг и оценка на стратегиите и тяхното популяризиране са допустими следните разходи:

2.1. Разходи за управление, мониторинг и оценка на стратегиите:

а) разходи за заплати, както и задължителни по силата на нормативен акт разходи за социални и здравни осигуровки за персонала, обезщетения за временна неработоспособност и други, дължими от работодателя по силата на нормативен акт;

б) разходи за външни услуги, възнаграждения и осигуровки, дължими от МИГ на експерти (физически или юридически лица), свързани с прилагането на стратегията (оценители, консултанти, външни експерти, счетоводно обслужване);

в) непреки разходи:

- за услуги, непряко свързани с прилагането на стратегията (правни, одиторски);

- разходи за наем на офис;

- разходи за комуникация и външни услуги (телефон, интернет, пощенски услуги, куриерски услуги, топло- и електроенергия, вода, охрана на офиса, електронен подпис, застраховане на дълготрайни материални активи по смисъла на чл. 50, т. 2 от Закона за корпоративното подоходно облагане, закупени със средства от настоящия или предходния програмен период по подхода ВОМР);

- разходи за закупуване на офис консумативи и канцеларски материали;

- разходи за закупуване на гориво за лек автомобил;

- разходи за техническо обслужване на автомобил и годишни винетни такси;

- други непредвидени оперативни разходи.

г) разходи за командировки на екипа и членовете на колективния върховен орган на МИГ съгласно Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (Обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г.) и Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (Обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г.);

д) разходи за закупуване на офис оборудване, обзавеждане и софтуер;

е) разходи за обучения на екипа и членовете на колективния върховен орган във връзка с прилагането на стратегията за местно развитие;

ж) разходи, свързани с публични отношения (разходи за организиране на срещи на МИГ, разходи за работа в мрежа, участие на екипа и членовете на колективния върховен орган в срещи с други МИГ);

з) разходи за участие на МИГ в дейности на Националната и на Европейската селска мрежа за развитие на селските райони, както и на Европейската ЛИДЕР асоциация и други асоциации на МИГ;

и) финансови разходи, в т. ч. банкови такси за управление на една сметка и такси за издаване на изискуеми документи;

й) разходи за мониторинг и оценка на стратегията за ВОМР.

2.2. Разходи за популяризиране на стратегията за ВОМР:

а) разходи за проучвания и анализи на съответната територия (териториални, икономически, социални и други анализи и проучвания);

б) разходи за популяризиране, информиране и публичност:

- за създаване и поддръжка на интернет страница;

- за създаване и реализиране на публикации в печатни и електронни медии и излъчвания в радио- и телевизионни медии на покани за организирани събития и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;

- отпечатване на брошури, материали за обучение и други печатни материали, изработване на рекламни материали и други, свързани с популяризиране дейността на МИГ;

- преводи;

- изработка и монтаж на табели и билбордове за популяризиране на МИГ;

- свързани с изготвяне на материали, подпомагащи потенциалните получатели на финансова помощ при разработването на дейности и подготовката на заявления;

- други разходи за популяризиране, информиране и публичност;

в) разходи за организиране на обучения, семинари и информационни срещи за местни лидери и за уязвими групи и застрашени от бедност целеви групи, включително роми, свързани с подготовка, изпълнение и отчитане на проекти и други, свързани с популяризиране на стратегията за ВОМР и прилагане на подхода.

3. Общ размер на финансовата помощ по мярката - 1 124 000 лева.

Очакваният резултат при изпълнението на мярката и планираните дейности е създаването и укрепването на административен капацитет за работа с проекти, в съответствие със специфична цел 8 на стратегията за ВОМР.

6. Финансов план, включващ планираните средства от ЕЗФРСР:

Код на мяркат а	Име на мярката	Общо за периода на стратегията	
		лева	%
Мярка 1	„Инвестиции в земеделските стопанства“	674 800	20
Мярка 2	„Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“	337 400	10
Мярка 3	„Инвестиции за неселскостопански дейности“	944 720	28
Мярка 4	„Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура“	1 012 200	30
Мярка 5	„Подкрепа на местни инициативи за развитие на териториалната идентичност и потенциал“	269 920	8
	Мярка „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“	134 960	4
	Общо:	**3 374 000**	**100**
	Мярка „Управление, мониторинг и оценката на стратегията и нейното популяризиране“ *(До 25% от средствата на ред „Общо средства за стратегията от ЕЗФРСР)*	**1 124 000**	**24,99**
	ОБЩО СРЕДСТВА ЗА СТРАТЕГИЯТА ОТ ЕЗФРСР	**4 498 000**	**100%**

Финансовото разпределение на средствата по всяка от планираните мерки за подпомагане, следва целите на стратегията за ВОМР и приоритети за развитие на територията на МИГ, определени в съответствие с потребностите на местната общност и потенциала за развитие. Чрез планираните мерки и дейности се осигурява възможност за задоволяване на потребностите на местната общност, свързани с подобряване качеството на живот и жизнената среда, удовлетворяването на които ще окаже положително влияние върху развитието на територията. Финансовия ресурс по всяка от планираните мерки е средството за постигане на съответните цели на мярката, респективно целите на стратегията за ВОМР, което ще доведе до постигане на очакваните резултати.

С планираният финансов ресурс по Мярка 4 „Инвестиции в основни услуги и дребни по мащаби инфраструктура“, се осигурява възможност за подобряването и облагородяването на публичните пространства чрез изграждане или обновяване на паркове, градинки, улици, тротоари, улично озеленяване, детски площадки и спортни съоръжения, които са от съществено значение за една по-добра социална среда в населените места на територията. Недостига на инвестиции за създаване или обновяване на съществуващата инфраструктура и неадекватното качество на предлаганите услуги в селата (спрямо градовете) е основният елемент, който продължава да разширява границите на развитие между селските и градските

райони на територията на МИГ и който, освен това е пречка за създаването на равни възможности в социално-икономическото развитие на селските територии. Планираните средства за обновяване и подобряване на инфраструктурата по населените места и възможността същите да бъдат инвестирани на територията на МИГ, ще доведе до постигане на очаквания резултат за създаването на една по-добра среда за живеене, със способност да задържа население и привлича инвестиции, което е предпоставка за развитие на цялата територия.

Повече от половината от средствата във финансовия план на стратегията са планиран финансов ресурс по Мярка 1 „Инвестиции в земеделските стопанства“, Мярка 2 „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“ и Мярка 3 „Инвестиции за неселскостопански дейности“, с подкрепа насочена към земеделските стопани и производители, и към предприятията развиващи неземеделски дейности. Разпределението е определено както на база предварителни разговори и изразени нагласи за кандидатстване за финансово подпомагане по стратегията за ВОМР, така и на база изводите от осъщественото проучване и извършеният анализ на територията, които са показателни, че посочените групи са гръбнака на местната икономика и основни субекти за развитието на стопански дейности. Осигуряването на подкрепа за тяхното развитие дава възможност за диверсификация на местната икономика, стимулира създаването на устойчива трудова заетост, разкриване на нови работни места, повишаване на доходите на населението, стимулира участието на различни групи – жени, младежи, хора с увреждания и малцинствени групи, което води до постигане на целите и очакваните резултати за подобряване качеството на живот на територията на МИГ.

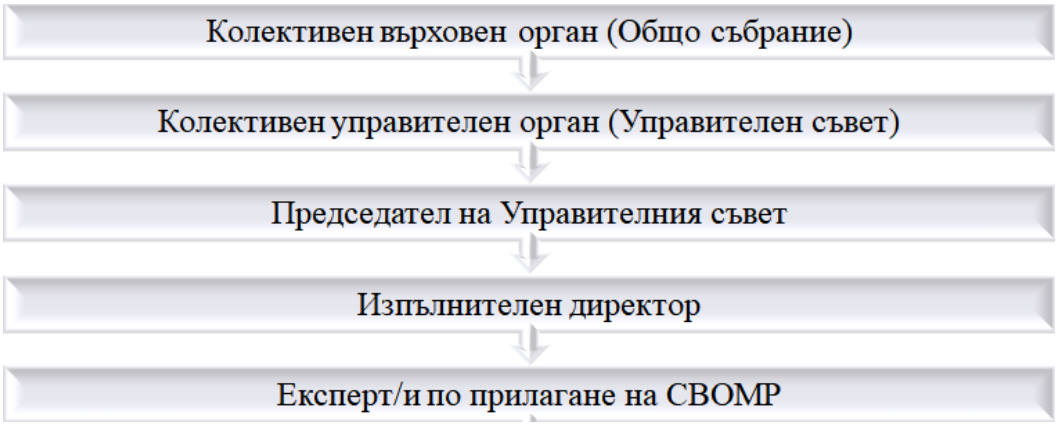
С финансовият ресурс по Мярка 5 „Подкрепа на местни инициативи за развитие на териториалната идентичност и потенциал“ се цели подкрепа за развитието на дейността на читалищата и юридическите лица с нестопанска цел. Изследванията за социално-икономическото развитие на територията сочат, че читалищата се явяват единствените обществени центрове за учебно-просветителски, самодейни и културни дейности и са основен фактор за развитието на социален живот, особено в малките населени места на територията на МИГ. Те задоволяват потребностите на местното население, като осигуряват социални форми на общуване и приобщаване с развитието на най-различни дейности от любителски школи по народна и модерна музика, народни и модерни танци, до библиотечна дейност и клубове по интереси, както и отбелязване на обществено значими събития, и празници за населеното място. От друга страна по мярката е планирана и подкрепа за дейности, насърчаващи развитието на спорта и младежките инициативи, както и за дейности с добавена стойност за развитието на туризма. Културата и духовното развитие в селските райони са фактор, както за подобряване качеството на живота и намаляване на миграцията на младите хора, така и за опазване на културното наследство и традиции. Мярката се определя като иновативна в стратегията за ВОМР, тъй-като чрез планираното финансово подпомагане се подкрепят дейности за създаването на нов за територията на МИГ продукт или услуга, и/или дейности, които предоставят възможност за нова за територията на МИГ форма на използване на природните ресурси и/или културно-историческото наследство.

С изпълнението на Мярка „Сътрудничество и подготвителни дейности за него“ се цели развитие на територията на МИГ – Любимец – Ивайловград, чрез осъществяване на съвместни дейности, допринасящи за устойчивото развитие на местната общност и подпомагащи постигането на целите на стратегията за ВОМР, като обучения, изграждане на капацитет, споделяне на опит, обмен на ноу-хау и стимулиране въвеждането на иновативни

дейности на местно ниво; създаване на европейска идентичност в допълнение към местната, регионалната и националната идентичност; подкрепа за промотиране на характерни за местните територии и общности продукти, марки, дейности, забележителности и др. Чрез планираният финансов ресурс по мярката, се осигурява възможност за постигане на очаквани резултати от изпълнението на дейностите, а именно: разработени съвместени продукти/услуги/дейности, придобити активи; проведени изследвания, проучвания и анализа, директно свързани с съвместния продукт/услуга/дейност; реализирани промоционални или маркетингови кампании; изграден капацитет, споделен опит и ноу-хау.

7. Описание на уредбата за управление, мониторинг и оценка, която показва капацитета на местната инициативна група да изпълни стратегията: *(не повече от 6 страници)*

7.1. Организационна структура на МИГ/*Организационна структура/схема.*

7.2. Управление на МИГ:

Органи за управление и контрол:

Съгласно чл.10 от Устава на сдружение Местна инициативна група – Любимец – Ивайловград, органите за управление на сдружението са: общо събрание (ОС), управителен съвет (УС) и председател.

Общото събрание е колективния върховен орган на сдружението и се състои от всички негови членове. Съгласно чл.14 от Устава, общото събрание има следните правомощия:

- Приема и изменя устава.
- Приема правилник за избор на проекти, както и други вътрешни актове.
- Избира управителния съвет, председател и заместник председател.
- Приема годишна програма за дейността и отчета за изпълнението ѝ.
- Определя размера на годишния членския внос, както и реда и срока за внасянето му, в случай че такъв е определен.
- Приема основните насоки и стратегическа програма за дейността на сдружението.
- Приема отчета за дейността на управителния съвет.
- Приема бюджета на сдружението.
- Отменя решения на другите органи на сдружението, които противоречат на закона, устава или други вътрешни актове, регламентиращи дейността на сдружението.
- Взема решение за преобразуване или прекратяване на сдружението.

- Освобождава предсрочно председателя и заместник председателя на УС или членове на УС при злоупотреба с доверието на сдружението, нарушаване на устава или на законите в Република България.
- Разглежда и решава жалби против решенията на управителния съвет.
- Приема и изключва членове на сдружението.
- Взема решения по всички въпроси, които не са изрично предвидени като правомощия на УС и председателя на УС.

Дейността на общото събрание на МИГ – Любимец - Ивайловград, в това число упражняването на правомощия, вземането на решения и контрол се осъществяват, съгласно действащия устав на сдружението.

Управителният съвет е колективния управителен орган на сдружението и съгласно чл.15 от Устава се състои от пет члена и има следните правомощия:

- Организира изпълнението на решенията на общото събрание.
- Организира изпълнението на бюджета на сдружението.
- Управлява дейността на сдружението, като ръководи работата по цялостната дейност, определя реда и организацията на дейността, включително и като носи отговорност за нейната ефективност.
- Отчита пред общото събрание дейността на сдружението.
- Управлява имуществото на сдружението, вкл. се разпорежда с имуществото при спазване изискванията на настоящия устав и всички изисквания на нормативните актове и съответстващото европейско законодателство.
- Разглежда постъпилите молби за приемане на нови членове и в случай, че лицата, отговарят на изискванията на устава за членство предлага на общото събрание вземане на решение за приемане.
- Изготвя и внася за одобрение от ОС годишна програма за дейността на сдружението.
- Подготвя и внася в общото събрание проект за бюджет.
- Приема Правила и ред за извършване на обществеполезна дейност.
- Избира и освобождава изпълнителен директор и останалия административен персонал на МИГ, съгласно разпоредбите на действащото законодателство в областта, и определя техните длъжностни характеристики.
- Определя членовете на комисията за избор на проекти в изпълнение на стратегията за местно развитие и нейните правомощия.
- Взема окончателни решения за финансиране на проекти по линия на стратегията за местно развитие.

Дейността на управителния съвет на МИГ – Любимец - Ивайловград, в това число мандата на управление, упражняването на правомощия, вземането на решения и контрол се осъществяват, съгласно действащия устав на сдружението.

Председателят на управителния съвет на МИГ е и лицето, представляващо сдружението. Неговите задълженията и правомощията са регламентирани в устава.

Описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала:

Изпълнителен директор:

Изпълнителния директор на МИГ, организира цялостно и ръководи пряко дейността на сдружението, като взема необходимите управленски решения, в съответствие с устава и действащата нормативна уредба. Отговаря за прилагането на стратегията за ВОМР, нейната стратегическата цел, както и на специфичните цели и задачи на МИГ. Осигурява

изпълнението на решенията на органите на управление на МИГ. Изготвя и предлага за приемане от УС на годишна програма за работа на сдружението, годишен проект на бюджет и други планови документи, при необходимост. Решава въпроси, които в съответствие с Устава на МИГ са му възложени от УС. Управлява и стопанисва имуществото на МИГ в рамките на дадените му правомощия. Изпълнява и други задачи и функции, възложени му изрично от УС на МИГ с договора за наемане.

За изпълнение на настоящата стратегия за ВОМР на МИГ – Любимец – Ивайловград, основните минимални изисквания за заемане на позицията изпълнителен директор на МИГ, са:

- завършено висше образование, най-малко степен "магистър";
- трудов стаж и/или осигурителен стаж най-малко 5 години;
- наличие на управленски опит най-малко две години или най-малко три години опит, като експерт в МИГ/МИРГ по прилагане на стратегия за ВОМР;
- наличие на опит в реализиране на проект, програма или стратегия със стойност над 100 хиляди лева, финансирани от ЕС или други международни донори;

Заемащият позицията изпълнителен директор е необходимо да познава територията на МИГ и структурата на местната общност, да познава също основните стратегически документи и приложимата нормативната уредба, свързана с прилагането на подхода ВОМР за реализиране на дейности по стратегията за ВОМР на МИГ. Други допълнителни и специфични изисквания за позицията са определени в длъжностната характеристика.

Експерт/и по прилагане на стратегията за ВОМР:

Заемащият позицията - експерт по прилагане на стратегията за ВОМР, подпомага изпълнителния директор при организиране и осъществяване на дейностите по реализацията на стратегията за ВОМР. Изготвя проекти на необходимите документи във връзка с провеждане на процедури по подбор на проекти по стратегията за ВОМР, в съответствие с изискванията на нормативната уредба и одобрената стратегия. Дава консултации, указания и пояснения на бенефициентите по отношение подготовката на техните проектни предложения, в рамките на своята компетенция и подпомага методически получателите на финансова помощ при изпълнението и отчитането на проектите. Осъществява оперативен мониторинг по изпълнение на проектите и спазване условията по сключени договори за безвъзмездна финансова помощ и периодично информира изпълнителния директор за резултатите от дейността си. Подготвя отчети, доклади и информация до изпълнителния директор във връзка дейността на сдружението по изпълнението на стратегията за ВОМР. Извършва и други дейности, съгласно договора за наемане.

За изпълнение на настоящата стратегия за ВОМР на МИГ – Любимец – Ивайловград, основните минимални изисквания за заемане на позицията експерт по прилагане на стратегията за ВОМР на МИГ, са:

- завършено висше образование, най-малко степен "бакалавър";
- трудов стаж и/или осигурителен стаж най-малко две години.

Заемащият позицията експерт по прилагане на стратегията за ВОМР е необходимо да познава територията на МИГ и структурата на местната общност, да познава също основните стратегически документи и приложимата нормативната уредба, свързана с прилагането на подхода ВОМР за реализиране на дейности по стратегията за ВОМР на МИГ. Други допълнителни и специфични изисквания за позицията са определени в длъжностната характеристика.

7.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:

Административен капацитет:

Сдружение Местна инициативна група - Любимец – Ивайловград, притежава необходимия административен капацитет да изпълни настоящата стратегия за ВОМР, изграден на база придобития през годините опит при изпълнението на стратегията за ВОМР за периода 2014-2020 година, и при изпълнението на проекти за подготвителни дейности по Програмата за развитие на селските райони. Административния капацитет на МИГ се определя както от натрупания управленски опит на сдружението като организация, така и от опита по подхода ЛИДЕР/ВОМР, който притежава колективния управителен орган, и административния екип на сдружението, ангажиран с прилагането на стратегията за ВОМР.

- Опит на МИГ – Любимец – Ивайловград в изпълнението на проекти и стратегии:

Изпълнен проект №431-2-03-10 „Придобиване на умения и постигане на обществена активност за потенциална местна инициативна група на територията на Община Любимец“, на стойност 83 287,00 лева, съгласно Договор № РД 50-383/28.12.2009г., за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по подмярка 431-2 „Придобиване на умения и постигане на обществена активност на съответните територии за потенциални местни инициативни групи в селските райони“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2007-2013г. Бенефициент по договора е Община Любимец – член на колективния управителен орган на МИГ.

Изпълнен проект за подготвителни дейности по подмярка 19.1 "Помощ за подготвителни дейности" на мярка 19 "Водено от общностите местно развитие" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020г., на стойност 48 895,75 лева, съгласно Договор №РД 50-171/07.12.2015г., за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по подмярка 19.1 "Помощ за подготвителни дейности" на мярка 19 "Водено от общностите местно развитие" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020г.

Изпълнение на стратегия за Водено от общностите местно развитие на Местна инициативна група - Любимец – Ивайловград, на територията на общините Любимец и Ивайловград по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020г., подкрепена от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, съгласно Споразумение № РД 50-149/21.10.2016г., с общ размер на одобрената финансова помощ 3 732 745,00 лева по подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за водено от общностите местно развитие” и 1 208 670,14 лева по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за Водено от общностите местно развитие" на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие" от ПРСР 2014-2020г.

Изпълнен проект № BG06RDNP001-19.610-0052 „Подготвителни дейности за разработване на стратегия за ВОМР на Местна инициативна група – Любимец – Ивайловград за периода 2023-2027г., на стойност 34 102,00 лева, съгласно Административен договор №РД 50-143/25.04.2023г., за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по подмярка 19.1 "Помощ за подготвителни дейности" на мярка 19 "Водено от общностите местно развитие" от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020г.

- Опит на Колективния управителен орган:

Всички членове на колективния управителен орган (управителния съвет) на МИГ – Любимец – Ивайловград са участвали и продължават да участват в изпълнението на стратегия за Водено от общностите местно развитие за периода 2014-2020г.

- Опит на изпълнителния директор на МИГ и експерта по прилагане на стратегията за ВОМР:

За изпълнителен директор на МИГ - Любимец – Ивайловград, за изпълнение на настоящата стратегия за ВОМР е ангажирано лицето, заемащо и понастоящем позицията изпълнителен директор на МИГ, считано от 2016г. Лицето притежава управленски опит над 5 години, придобит в управлението на юридическо лице и при заемането на ръководна длъжност в публична администрация, специфичен опит по подхода ЛИДЕР/ВОМР над 5 години и опит в изпълнението на проекти, финансирани от европейски фондове.

За експерт по прилагане на настоящата стратегия за ВОМР на МИГ- Любимец – Ивайловград, е ангажирано лице, заемащо и понастоящем длъжността в МИГ, считано от 2016г. Лицето притежава специфичен опит по подхода ЛИДЕР/ВОМР над 5 години и опит в изпълнението на проекти, финансирани от европейски фондове.

Материално – технически капацитет:

За изпълнение на настоящата стратегия за ВОМР, Местна инициативна група – Любимец – Ивайловград разполага със самостоятелен офис с три помещения, вкл. архивно помещение и помещение за провеждане на срещи и заседания, който е достъпен за хора с увреждания и трудно подвижни лица. Офиса е оборудван и обзаведен с всичко необходимо за осъществяване на дейността на МИГ. Разполага с три работни места, съответстващи на броя на осигурените служители, които са напълно оборудвани с необходимата офис техника (две стационарни компютърни конфигурации и един преносим компютър, принтери, скенери). МИГ – Любимец – Ивайловград, разполага и със собствен автомобил с над 5+1 места.

Финансов капацитет:

За изпълнение на настоящата стратегия за ВОМР, Местна инициативна група – Любимец – Ивайловград разполага с финансов ресурс в размер над 5% от сумата на финансовия ресурс за дейностите, свързани с управление, мониторинг и оценка на стратегията и нейното популяризиране. С Решение №460 от 30.08.2023г., на Общински съвет - Любимец и Решение №113 от 04.09.2023г., на Общински съвет – Ивайловград, на МИГ - Любимец – Ивайловград е предоставена временна финансова помощ под формата на безлихвен заем.

7.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:

Мониторингът (наблюдението) и оценката на стратегията за ВОМР е непрекъснат процес на целенасочено и постоянно събиране на информация, свързана с нейното изпълнение, анализ на тази информация и ползването ѝ за целите на управлението. Системата за наблюдение и оценка има за цел да осигури надеждна информация за бюджетните параметри и резултатите от прилагането на стратегията за ВОМР на територията на МИГ, така че да се улесни вземането на информирани управленски решения. На тази база е възможно извършването на обоснована преценка за ефективното изпълнение на стратегията и нейната адаптивност към променящите се условия.

Основната цел на мониторинга е да набави и структурира информация за хода на изпълнението на стратегия за ВОМР, в това число информация за договорените средства, финансираните проекти и резултатите от тяхното изпълнение, чрез която се следи и измерва постигането на целите на стратегията и очакваните резултати от нейното прилагане. Системата на мониторинг, включва наблюдение на следните основни показатели (индикатори) за изпълнение на стратегията:

- Брой подадени заявления подпомагане (проектни предложения);
- Размер на заявената финансова помощ;

- Брой одобрени за финансиране проектни предложения;
- Размер на одобрената финансова помощ;
- Брой сключени договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ;
- Брой изпълнени проектни предложения;
- Размер на изплатената финансова помощ, включително размер на наложените финансови корекции;
- Брой/вид/тип на подпомогнатите бенефициенти;
- Постигнати резултати от изпълнението - брой създадени нови работни места по подкрепените проекти; дял на населението, ползващо се от подобрения достъп до услуги и инфраструктура; брой лица включени в информационни кампании, обучения и други публични събития за трансфер на знания.

Събраната информация се обобщава под формата на доклади, справки и/или отчети, като резултатите подлежат на анализ въз основа, на който се отчита напредъкът в изпълнението на стратегията за ВОМР. Мониторингът на стратегията се осъществява от екипа на МИГ и се онагледява чрез годишен доклад за отчитане изпълнението на стратегията за ВОМР, като при необходимост се изготвят и доклади с различна периодичност.

Оценката на стратегията за ВОМР се извършва въз основа на осъществения мониторинг. Събраните и обобщени данни и информация в хода на мониторинга се анализират и оценят, като се извеждат резултати, отчитащи напредъкът в изпълнението на стратегията за ВОМР - постигнатите цели, приоритети и индикатори за резултат. За да се отчете напредъкът в изпълнението на стратегията за ВОМР, оценката следва да се извършва в две основни направления: оценка на резултатите, включително странични, непланирани и нежелани ефекти и оценка на въздействието на постигнатите резултати за развитието на територията и местната общност. Напредъкът в изпълнението на стратегията за ВОМР се докладва на общото събрание и управителния съвет на МИГ, като след анализ и оценка на резултатите може да се обсъждат и правят предложения за прехвърляне на средства от бюджета на една мярка в бюджета на друга или други корективни мерки, ако е наложително с оглед постигане на целите на стратегията за ВОМР.

Оценка на настоящата стратегия за ВОМР ще се извършва веднъж годишно в периода на изпълнение.

8. Описание на прилагането на хоризонталните принципи на ЕС съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060 при изпълнението на стратегията: *(не повече от 2 страници)*

При изпълнението на настоящата стратегия за ВОМР, МИГ - Любимец – Ивайловград гарантира прилагането на хоризонталните принципи на ЕС, съгласно чл. 9 от Регламент (ЕС) 2021/1060, а именно:

- Зачитането на основните права и спазването на Хартата на основните права на Европейския съюз.
- Равенството между мъжете и жените, интегрирането на принципа на равенство между половете и отчитането на социалните аспекти на пола, които се вземат под внимание и се насърчават през целия процес на подготовка, изпълнение, мониторинг, докладване и оценка на стратегията за ВОМР.
- Недопускане на всякаква дискриминация, основана на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, по време на подготовката, изпълнението, мониторинга, докладването и оценката на стратегията.

По-специално достъпността за хората с увреждания се взема под внимание през целия процес на подготовка и изпълнение на стратегията за ВОМР.

- Целите на стратегията се преследват съобразно целта за насърчаване на устойчивото развитие, посочена в член 11 от ДФЕС, като се отчитат целите на ООН за устойчиво развитие, Парижкото споразумение и принципът за ненанасяне на значителни вреди. Целите се преследват при пълно зачитане на достиженията на правото на Съюза в областта на околната среда.

Прилагане на принципа „равенство между половете“:

С изпълнение на настоящата стратегия за ВОМР, МИГ – Любимец – Ивайловград гарантира прилагане на принципа „равенството между половете“, като един от фундаменталните принципи на ЕС, през цялото време на подготовката и изпълнението на стратегията за ВОМР, чрез:

- Осигуряването на балансирано участие на жените и мъжете в колективния върховен орган на МИГ, през целия период на изпълнение на стратегията за ВОМР.
- Осигуряването на равни възможности за участие на жените и мъжете в подготвителните дейности при разработката на настоящата стратегията. Ясно изразено е дори по-активното участие на жените спрямо мъжете в проведените от МИГ публични събития за консултиране и обсъждане на стратегията в периода на нейната подготовка.
- Осигуряване на равни възможности за жените и мъжете за кандидатстване за финансово подпомагане по стратегията за ВОМР, в периода на нейното изпълнение. Следва да се отбележи, че МИГ стимулира и насърчава участието на жени, чрез допълнителни точки за проектни предложения на жени по заложените критерии за оценка на проектите по мерки в стратегията.
- Осигуряването на равни възможности за участие на жените и мъжете в публичните събития при изпълнението и популяризирането на настоящата стратегия за ВОМР, планирани в процеса на нейното изпълнение.

Допринасяне за утвърждаване на принципа на равните възможности:

С изпълнение на настоящата стратегия за ВОМР, МИГ – Любимец – Ивайловград ще следва осигуряването на равен достъп на всички заинтересовани страни, включително и на хора с увреждания и представители на малцинствените и уязвими групи от територията, до финансов ресурс, до обекти на инфраструктурата, продукти и услуги, създадени чрез средствата по стратегията. МИГ се стреми да не допуска дейности, водещи до неравнопоставеност или дискриминация, и да насърчи участието на всички заинтересовани лица без оглед на пол, расов или етнически произход, религия или вероизповедание, увреждане, възраст или сексуална ориентация, в дейността на сдружението, прилагайки различни подходи. Осигуряването на офис, достъпен за хора с увреждания и трудно подвижни лица е един от подходите на МИГ в това отношение. Посредством инструментите за прозрачност, публичност и информация, свързани с възможностите за финансиране, които се предоставят по мерките от стратегията, ще бъде насърчен достъпът на всички потенциални бенефициенти и широката общественост, което ще позволи както пълноценно участие в изпълнението на проекти, така и ефективно използване на стимулите за развитие, които те предлагат. Следва да се отбележи, че с настоящата стратегия за ВОМР, МИГ стимулира и насърчава участието на лица - представители на социално уязвими и малцинствени групи, чрез допълнителни точки за проектни предложения по заложените критерии за оценка на проектите по всички мерки в стратегията.

Устойчиво развитие - защита на околната среда.

Съхраняване на околната среда, устойчиво ползване на местните природни и културни-исторически ресурси, и потенциал е един от основните приоритети за развитие на територията на МИГ. Устойчивото развитие изисква, постигането на икономически растеж да се реализира успоредно с процесите на социално сближаване, подобряване на средата за живот и непрестанната грижа, и опазване на околната среда. Затова и основната цел на стратегията за ВОМР е устойчиво развитие на територията и подобряване качеството на живот, а една от залегналите специфични цели е насочена към съхраняването и опазването на околната среда. Подкрепата на инвестиции в селскостопански и неселскостопански дейности на територията на МИГ, чрез стратегията за ВОМР създава предпоставки за развитие на алтернативни икономически дейности, като туризъм, занаяти, услуги за отдих и развлечения и също така ще доведат до устойчиви стопански дейности за населението.

За да се гарантира прилагането на принципа „устойчиво развитие - защита на околната среда“ при изпълнение на стратегията за ВОМР, е заложено условието, че всички дейности, допустими за подпомагане по мерките от стратегията са допустими за финансиране, в случай че не оказват отрицателно въздействие върху околната среда по Закона за опазване на околната среда. Изпълнението на проекти и дейности, насочени към опазване на околната среда и използването на възобновяеми ресурси и източници по мерките в стратегията, се насърчава с допълнителни точки по критериите за оценка.